

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องใน การวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารงาน
กิจการนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร
เขต 3 ดังนี้

การพัฒนารูปแบบ

1. ความหมายของรูปแบบ
2. ประเภทของรูปแบบ
3. องค์ประกอบรูปแบบ
4. ลักษณะของรูปแบบที่ดี
5. ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบ

การบริหารงานกิจการนักเรียน

1. ความหมายของการบริหารงานกิจการนักเรียน
2. หลักการบริหารงานกิจการนักเรียน
3. ความสำคัญของการบริหารงานกิจการนักเรียน
4. สังเคราะห์องค์ประกอบของกระบวนการบริหารงานกิจการนักเรียน
5. บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในการบริหารงานกิจการนักเรียน
6. สังเคราะห์องค์ประกอบของขอบข่ายงานกิจการนักเรียน
 - 6.1 กิจกรรมชุมนุม
 - 6.2 กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี-ยุวชาติ
 - 6.3 กิจกรรมสภานักเรียน
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานกิจการนักเรียน

การพัฒนาารูปแบบ

1. ความหมายของรูปแบบ

รูปแบบมีความหมายตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “model” โดยมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของรูปแบบไว้ ดังนี้

รัตน์ บั้วสนธิ์ (2552, หน้า 124 อ้างถึงใน วาโร เฟิงส์วัตส์, 2553, หน้า 3) ได้กล่าวถึงความหมายรูปแบบ โดยจำแนกออกเป็น 3 ความหมาย ดังนี้

1. แผนภาพหรือภาพร่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ยังไม่สมบูรณ์เหมือนของจริง รูปแบบในความหมายนี้มักจะเรียกทับศัพท์ในภาษาไทยว่า “โมเดล” ได้แก่ โมเดลบ้าน โมเดลรถยนต์ โมเดลเสื้อ เป็นต้น

2. แบบแผนความสัมพันธ์ของตัวแปร หรือสมการทางคณิตศาสตร์ที่รู้จักกันในชื่อที่เรียกว่า “mathematical model”

3. แผนภาพที่แสดงถึงองค์ประกอบการทำงานของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง รูปแบบในความหมายนี้บางทีเรียกว่าภาพย่อยส่วนของทฤษฎีหรือแนวคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น รูปแบบการสอน รูปแบบการบริหาร รูปแบบการประเมิน รูปแบบ คือ กรอบความคิดทางด้านหลักการ วิธีการดำเนินงานและเกณฑ์ต่าง ๆ ของระบบ ที่สามารถยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้

โฉมฉาย กาศโอสถ (2554, หน้า 100) ได้กล่าวว่า รูปแบบ คือ กรอบแนวคิดที่อธิบายแบบอย่างของสิ่งใด สิ่งหนึ่งที่เป็นชุดของตัวแปรหรือองค์ประกอบที่บ่งบอกถึงความสัมพันธ์กัน ซึ่งอาจเป็นแนวคิดที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมก็ได้

นันทพล วิทยานนท์ (2554, หน้า 6) ได้กล่าวว่า รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารการศึกษาที่เป็นทางการ จะมีลักษณะสำคัญ คือ องค์การในฐานะเป็นระบบ จะแบ่งองค์การออกเป็นส่วนย่อย เช่น เป็นแผนกหรือหน่วยงานที่เรียกอย่างอื่น มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างเป็นระบบ โดยมีโครงสร้างขององค์การเป็นแบบราชการ มีแผนผังขององค์การแสดงแบบแผนของอำนาจหน้าที่ของบุคลากรในองค์การ และแผนผังจะช่วยแสดงความมั่นคงและอำนาจหน้าที่แบบราชการขององค์การ แผนผังองค์การจะเน้นความสัมพันธ์แนวตั้งระหว่างคณะครูแสดงความรับผิดชอบของหัวหน้างานในแผนกต่าง ๆ และการควบคุมดูแลคณะครูในแต่ละแผนก

สรุปได้ว่า รูปแบบ หมายถึง กรอบความคิดทางด้านหลักการ อธิบายแบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เป็นชุดของตัวแปรหรือองค์ประกอบที่บ่งบอกถึงความสัมพันธ์กัน ซึ่งอาจเป็นแนวคิดที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมก็ได้ สามารถยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

2. ประเภทของรูปแบบ

รูปแบบสามารถจำแนกได้หลายประเภท ซึ่งมีผู้จำแนกประเภทของรูปแบบ ดังนี้
กรรณิกา เจริญเทียนชัย (2539, หน้า 82) ได้แบ่งประเภทรูปแบบเป็น 2 ชนิด ได้แก่ รูปแบบของสิ่งที่เป็นรูปธรรมและรูปแบบของสิ่งที่เป็นนามธรรม

พูลย์ชัย ยาวีราช (2539, หน้า 18) ได้กล่าวว่า การแบ่งประเภทของรูปแบบหรือรูปแบบจำลอง ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการอธิบายหรือการใช้รูปแบบหรือแบบจำลองนั้น ๆ

Smith and other (1980, p. 461 อ้างถึงใน วาโร เฟ็งสวัสดี, 2553, หน้า 3) ได้จำแนกรูปแบบเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. รูปแบบเชิงกายภาพ (physical model) จำแนกออกเป็น

1.1 รูปแบบคล้ายจริง (iconic model) มีลักษณะคล้ายของจริง เช่น เครื่องบินจำลอง หุ่นไล่กา หุ่นตามร้านตัดเสื้อผ้า

1.2 รูปแบบเสมือนจริง (analog model) มีลักษณะคล้ายปรากฏการณ์จริง เช่น การทดลองทางเคมีในห้องปฏิบัติการก่อนจะทำการทดลองเครื่องบินจำลองที่บินได้หรือเครื่องฝึกหัดบิน เป็นต้น รูปแบบชนิดนี้มีความใกล้เคียงความจริงมากกว่าแบบแรก

2. รูปแบบเชิงสัญลักษณ์ (symbolic model) จำแนกออกเป็น

2.1 รูปแบบข้อความ (verbal model) หรือรูปแบบเชิงคุณภาพ (qualitative model) เป็นการใช้ข้อความปกติธรรมดาในการอธิบายโดยย่อ เช่น คำพรรณนาลักษณะงาน คำอธิบายรายวิชา เป็นต้น Bertalanffy (1968, หน้า 24) ผู้สร้างทฤษฎีระบบกล่าวว่า การมีรูปข้อความนั้นแม้บางครั้งจะเข้าใจยาก แต่ก็ยังดีกว่าไม่มีรูปแบบเสียเลย เพราะอย่างน้อยก็เป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบประเภทอื่นต่อไป

2.2 รูปแบบทางคณิตศาสตร์ (mathematical model) หรือรูปแบบเชิงปริมาณ (quantitative model) เช่น สมการ และโปรแกรมเชิงเส้น เป็นต้น

จากการศึกษาประเภทรูปแบบสรุปได้ว่าการแบ่งประเภทของรูปแบบจะขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการอธิบายรูปแบบ

3. องค์ประกอบรูปแบบ

นักการศึกษาและนักบริหารการศึกษา ได้กล่าวถึง องค์ประกอบรูปแบบ ไว้ดังนี้ Keeves (1988, pp. 561-565) ได้กล่าวว่า รูปแบบโดยทั่วไปควรมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1. รูปแบบจะต้องนำไปสู่การทำนาย (Prediction) ผลที่ตามซึ่งสามารถพิสูจน์ทดสอบได้ กล่าวคือ สามารถนำไปสร้างเครื่องมือเพื่อไปพิสูจน์ทดสอบได้
2. โครงสร้างของรูปแบบจะต้องประกอบไปด้วยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Causal relationship) ซึ่งสามารถอธิบายปรากฏการณ์/เรื่องนั้นได้
3. รูปแบบจะต้องสามารถสร้างจินตนาการ (imagimaion) ความคิดรวบยอด (concept) และความสัมพันธ์ (interrelayions) รวมทั้งช่วยขยายขอบเขตของการสืบเสาะความรู้
4. รูปแบบควรจะต้องประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง (structural relationships) มากกว่าความสัมพันธ์เชิงเชื่อมโยง (associative relationships)

เพลินใจ พฤษชาติรัตน์ (2549, หน้า 135) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบรูปแบบว่าการกำหนดรูปแบบนั้นไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอนขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของปรากฏการณ์ที่ศึกษาเป็นสำคัญ แต่ทั้งนี้รูปแบบต้องมีตัวแปรผันครบ แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ในลักษณะเป็นเหตุเป็นผล และความสัมพันธ์เหล่านั้น สามารถตอบวัตถุประสงค์ของการสร้างรูปแบบนั้นโดยใช้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เชื่อถือได้ พิสูจน์ได้และเป็นที่ยอมรับทั่วไป

สรุปได้ว่าการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์ ปัจจัยหรือตัวแปรต่าง ๆ ที่กำลังศึกษา ซึ่งจะออกแบบตามแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยและหลักการพื้นฐานในการกำหนดรูปแบบนั้น ๆ เป็นหลัก

4. ลักษณะของรูปแบบที่ดี

นักการศึกษาได้เสนอลักษณะของรูปแบบที่ดีไว้ ดังนี้

พลุ้ยชัย ยาวีราช (2550, หน้า 23) ได้กล่าวว่า ลักษณะของรูปแบบที่ดี หมายถึง รูปแบบหรือแบบจำลองที่ดี ควรจะต้องสามารถอธิบายหรือเป็นตัวแทนของเรื่องหรือสถานการณ์ที่ต้องการศึกษาหรืออธิบายได้ชัดเจนและสมเหตุสมผล

วาโร เพ็งสวัสดิ์ (2553, หน้า 7) ได้กล่าวว่า ลักษณะของรูปแบบที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้

1. รูปแบบควรประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างตัวแปร มากกว่าความสัมพันธ์เส้นตรงธรรมดา อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์เชิงเส้นก็มีประโยชน์ในช่วงของการพัฒนารูปแบบ
2. รูปแบบควรนำไปสู่การทำนายผลที่ตามมา ซึ่งสามารถตรวจสอบได้ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยเมื่อทดสอบรูปแบบแล้ว ถ้าปรากฏว่าไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ รูปแบบนั้นต้องถูกยกเลิก
3. รูปแบบควรอธิบายโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษาได้อย่างชัดเจน
4. รูปแบบควรเป็นเครื่องมือในการสร้างความคิดรวบยอด (concept) ใหม่ และการสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรใหม่ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มองค์ความรู้ (body of knowledge) ในเรื่องที่กำลังศึกษา
5. รูปแบบในเรื่องใด จะเป็นเช่นไรขึ้นอยู่กับกรอบของทฤษฎีและหลักการพื้นฐาน

สรุปได้ว่าลักษณะของรูปแบบที่ดีนั้นควรอธิบายโครงสร้างความสัมพันธ์ เป็นเหตุผลของเรื่องที่จะศึกษาได้อย่างชัดเจน มีความสมเหตุสมผล และสามารถนำไปสู่การทำนายผลที่ตามมา ซึ่งสามารถตรวจสอบได้ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์

5. ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบ

การสร้างหรือพัฒนารูปแบบขึ้นอยู่กับเกณฑ์การตัดสินความเหมาะสมของรูปแบบ หรือโมเดลที่เลือกใช้ อาจพิจารณาได้จากการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างปรัชญา หรือแนวคิดรูปแบบการประเมินกับประเด็นปัญหาของสิ่งที่ต้องการประเมิน มีนักวิชาการที่ได้เสนอแนวคิดในการพัฒนารูปแบบมีขั้นตอน ดังนี้

วาโร เพ็งสวัสดิ์ (2553, หน้า 9) ได้กล่าวว่า ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบ ได้แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ 1) การพัฒนารูปแบบ 2) การทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ โดยแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียด ดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบ ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะสร้างหรือพัฒนารูปแบบขึ้นมา ก่อน เป็นรูปแบบฉบับร่าง หรือรูปแบบตามสมมติฐาน (hypothesis model) โดยการศึกษา ค้นคว้าแนวคิดทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ อาจจะศึกษารายกรณี

หน่วยงานที่ดำเนินการในเรื่องนั้น ๆ ได้ผลอย่างดี ซึ่งผลการศึกษานำมาใช้กำหนดองค์ประกอบหรือตัวแปรต่าง ๆ ภายในรูปแบบ รวมทั้งลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบหรือตัวแปรเหล่านั้น หรือลำดับก่อนหลังของแต่ละองค์ประกอบในรูปแบบ ดังนี้ การพัฒนารูปแบบในขั้นตอนนี้จะต้องอาศัยหลักการของเหตุผลเป็นรากฐานสำคัญ ซึ่งโดยทั่วไปการศึกษาในขั้นตอนี้จะมีขั้นตอนย่อย ๆ ดังนี้

1.1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำสารสนเทศที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นร่างกรอบแนวคิดการวิจัย

1.2 การศึกษาจากบริบทจริง ในขั้นตอนนี้อาจจะดำเนินการได้หลายวิธี ดังนี้

1.2.1 การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการในปัจจุบันของหน่วยงาน โดยศึกษาความคิดเห็นจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง (stakeholder) ซึ่งวิธีการศึกษาอาจจะใช้วิธีการสัมภาษณ์ การสอบถาม การสำรวจ การสนทนากลุ่ม เป็นต้น

1.2.2 การแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ วิธีการศึกษาอาจจะใช้วิธีการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม (focus group discussion) เป็นต้น

1.2.3 การศึกษารายกรณี (case study) หรือพหุกรณี (multiple case study) หน่วยงานที่ประสบความสำเร็จ หรือมีแนวปฏิบัติที่ดีในเรื่องที่ศึกษา เพื่อนำมาเป็นสารสนเทศที่สำคัญในการพัฒนารูปแบบ

1.3 การพัฒนารูปแบบ ในขั้นตอนนี้จะใช้สารสนเทศที่ได้ในข้อ 1.1 และ 1.2 มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อนำมาจัดทำร่างรูปแบบหรือที่เรียกว่ารูปแบบตามสมมติฐาน

2. การทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ ภายหลังจากที่ได้พัฒนารูปแบบในขั้นตอนแรกแล้ว จำเป็นจะต้องทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ เพราะรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ถึงแม้จะพัฒนาโดยมีรากฐานจากทฤษฎี แนวคิดรูปแบบของบุคคลอื่น และผลการวิจัยที่ผ่านมา แต่ก็ยังเป็นเพียงรูปแบบตามสมมติฐาน ซึ่งจำเป็นที่จะต้องตรวจสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบตามสมมติฐาน ซึ่งจำเป็นจะต้องตรวจสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ เป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพตามที่มุ่งหวังหรือไม่ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานการณ์จริง หรือทดลองใช้รูปแบบในสถานการณ์จริงจะช่วยให้ทราบอิทธิพลหรือความสำคัญขององค์ประกอบย่อยหรือตัวแปรต่าง ๆ ในรูปแบบการทดสอบรูปแบบอาจกระทำได้ใน 3 ลักษณะ ดังนี้

2.1 การทดลองรูปแบบด้วยการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ การทดสอบรูปแบบในบางเรื่อง ไม่สามารถทำได้โดยข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการประเมินค่าพารามิเตอร์ของรูปแบบ หรือการดำเนินการทดสอบรูปแบบด้วยวิธีการทางสถิติ แต่งานวิจัยบางเรื่องนั้นต้องการความละเอียดอ่อนมากกว่าการได้ตัวเลขแล้วสรุป ซึ่งไอส์เนอร์ (Eisner, 1976, pp. 192-193 อ้างถึงใน วาโร เฟ็งส์วัสดี 2553, หน้า 10) ได้เสนอแนวคิดของการทดสอบหรือประเมินรูปแบบโดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีแนวคิด ดังนี้

2.1.1 การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จะเน้นการวิเคราะห์และวิจารณ์อย่างลึกซึ้งเฉพาะในประเด็นที่ถูกพิจารณา ซึ่งไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเสมอไป แต่อาจจะผสมผสานกับปัจจัยต่าง ๆ ในการพิจารณาเข้าด้วยกัน ตามวิจยารณญาณของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อได้ข้อสรุปเกี่ยวกับข้อมูล คุณภาพ ประสิทธิภาพ และความเหมาะสมของสิ่งที่จะทำการประเมิน

2.1.2 รูปแบบการประเมินที่เป็นความเฉพาะทาง (specialization) ในเรื่องที่จะประเมิน โดยที่พัฒนามาจากแบบการวิจารณ์งานศิลปะ (art criticism) ที่มีความละเอียดอ่อนลึกซึ้ง และต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงมาเป็นผู้วิจัย เนื่องจากเป็นการวัดคุณค่า ไม่อาจประเมินด้วยเครื่องวัดใด ๆ และต้องใช้ความรู้ความสามารถของผู้ประเมินอย่างแท้จริง แนวคิดนี้ได้นำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาระดับสูงมากขึ้น ทั้งนี้เพราะเป็นองค์ความรู้เฉพาะสาขาผู้ศึกษาเรื่องนั้น ๆ จึงจะทราบและเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ดังนั้น ในวงการศึกษาก็จึงนิยมนำรูปแบบนี้มาใช้ในเรื่องที่ต้องการความลึกซึ้งลึกความเชี่ยวชาญเฉพาะสูง

2.2.3 รูปแบบที่ใช้ตัวบุคคล กล่าวคือผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการประเมิน โดยให้ความเชื่อถือกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เที่ยงธรรม และมีคุณพินิจที่ดี ทั้งนี้ มาตรฐานและเกณฑ์พิจารณาต่าง ๆ นั้น จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์และความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒินั่นเอง

2.2.4 รูปแบบที่ยอมรับให้มีความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิตามอัธยาศัยและความถนัดของแต่ละคน นับตั้งแต่การกำหนดประเด็นสำคัญที่จะนำมาพิจารณา การบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ การเก็บรวบรวมข้อมูล การประมวล การวินิจฉัยข้อมูลตลอดจนวิธีการนำเสนอ

2.2 การทดสอบรูปแบบโดยการสำรวจความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้อง มักจะใช้กับการพัฒนารูปแบบโดยใช้เทคนิคเดลฟาย เมื่อผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบ

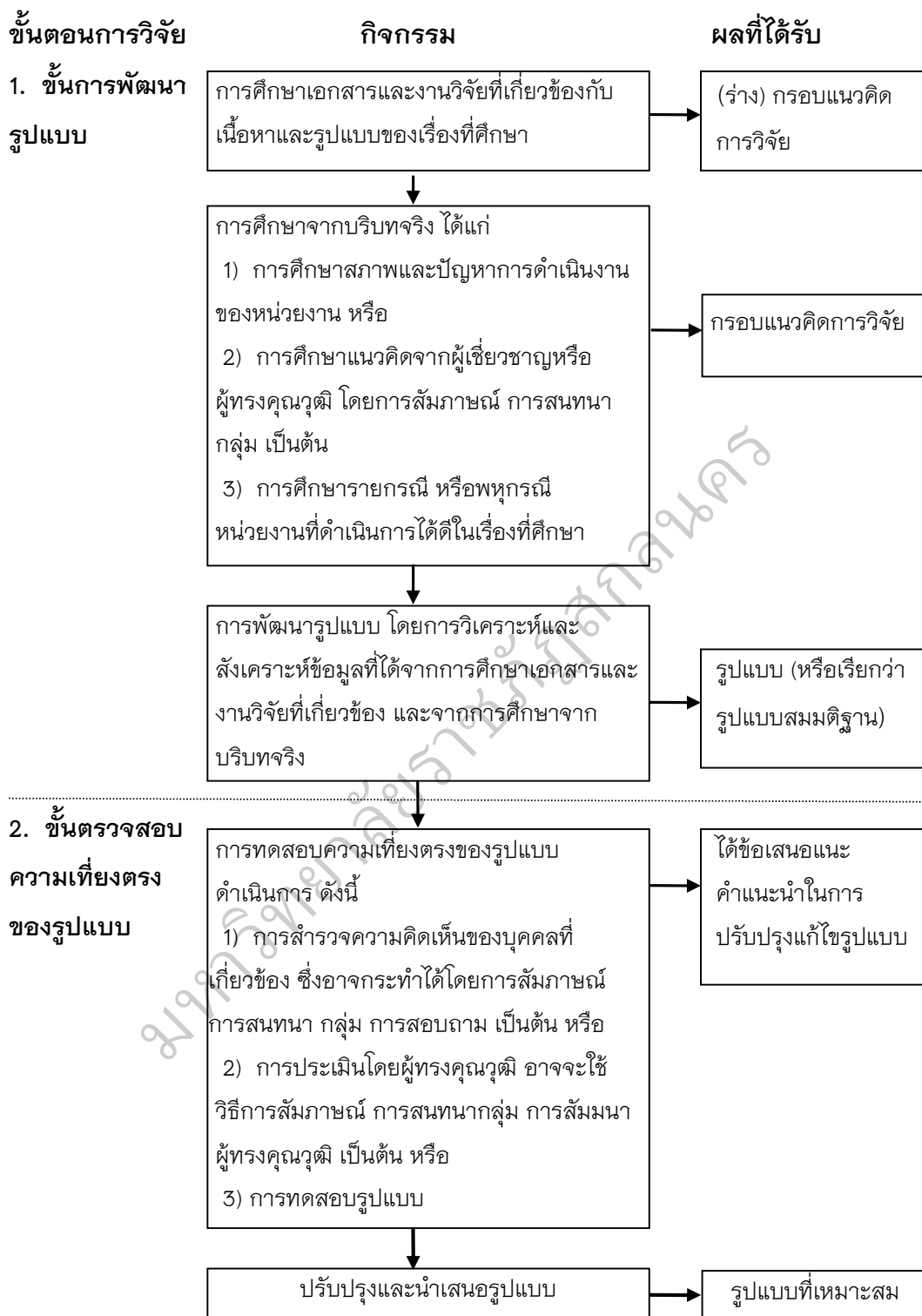
โดยใช้เทคนิคเดลฟายเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นในรอบสุดท้าย มาจัดทำเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) เพื่อนำไปสำรวจความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) และคณะได้นำเสนอหลักการประเมิน เพื่อเป็นบรรทัดฐานของกิจกรรมการตรวจสอบรูปแบบประกอบด้วยมาตรฐาน 4 ด้าน (สุวิมล ว่องวานิช, 2549, หน้า 54-56 อ้างถึงใน วาโร เฟ็งสวัสต์, 2553, หน้า 10) ดังนี้

- 1) มาตรฐานความเป็นไปได้ (feasibility standards) เป็นการประเมินความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง
- 2) มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ (utility standards) เป็นการประเมินการสนองต่อความต้องการของผู้ใช้รูปแบบ
- 3) มาตรฐานด้านความเหมาะสม (feasibility standards) เป็นการประเมินความเหมาะสมทั้งในด้านกฎหมายและศีลธรรมจรรยา
- 4) มาตรฐานด้านความถูกต้องครอบคลุม (accuracy standards) เป็นการประเมินความเชื่อถือและได้สาระครอบคลุมครบถ้วนตามความต้องการอย่างแท้จริง

2.3 การทดสอบรูปแบบโดยการทดลองใช้รูปแบบ การทดสอบรูปแบบโดยการทดลองใช้รูปแบบนี้ผู้วิจัยจะนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมายมีการดำเนินการตามกิจกรรมอย่าง

โคมฉาย กาศโอสถ (2554, หน้า 101) ได้กล่าวว่า ขั้นตอนการพัฒนา รูปแบบ คือ การศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบ ขั้นสร้างรูปแบบ ขั้นทดลองใช้รูปแบบและขั้นประเมินรูปแบบ

สรุปได้ว่าขั้นตอนการพัฒนาแบบแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ 1) พัฒนา รูปแบบ คือ สร้างรูปแบบจำลองขึ้นมาโดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร หรือจากบุคคล 2) ทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ คือ นำรูปแบบจำลองที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของรูปแบบ หรือทดลองใช้ต่อไป ดังกระบวนการพัฒนารูปแบบดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 ขั้นตอนการวิจัยพัฒนารูปแบบ โดยการวิเคราะห์เอกสารและบริบทจริง
ที่มา : วาโร เฟ็งสวัสดิ์ (2553, หน้า 12)

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบ

5.1 งานวิจัยในประเทศ

การวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มีงานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบ ดังนี้

คำรณ เกตุ้อย, วรธนา พวงนิล และสรุชัย แคลนกระโทก (2545, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การวิจัยและพัฒนารูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนด้านการสร้างวินัยในตนเอง ของนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการศึกษาพบว่า 1) รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียน ด้านการสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น การกำหนดกระบวนการดำเนินงาน โดยจัดทำเป็นคู่มือการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนา ด้านการสร้างวินัยในตนเองที่ใช้ได้จริง 2) รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียน ด้านการสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่สร้างขึ้นและทดลองใช้ เป็นเครื่องมือหรือวิธีการอีกรูปแบบหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียนของผู้บริหาร และพัฒนาการมีวินัยในตนเองของนักเรียนให้สูงขึ้น 3) รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียน ด้านการสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินงาน โดยให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมของโรงเรียนด้วยตนเองตามกระบวนการกลุ่ม ครูที่ปรึกษา ภายใต้การกำกับดูแลของผู้บริหารโรงเรียน

ศิริรักษ์ นาคพงศ์ (2547, หน้า 101-107) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 ในเขตพื้นที่ศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นในภาพรวมว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง คือ 1) การจัดทำทะเบียนนักเรียนและการจัดทำระเบียบสะสม 2) การบริการด้านสุขภาพและการบริการด้านอาหารกลางวัน 3) ด้านการบริการสงเคราะห์และสวัสดิการและครูผู้สอน 4) ด้านการบริการความปลอดภัยแก่นักเรียน 5) ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน และในภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการบริการแนะแนว

อภิสิทธิ์ รื่นจิตร (2547, บทคัดย่อ) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษาพบว่า 1) ในด้านวัตถุประสงค์ของการบริหารกิจการนักเรียน ทางโรงเรียนควรเน้นเรื่องวินัยในตนเอง ความเป็นผู้นำ ความซื่อสัตย์ และความรับผิดชอบของนักเรียน

นอกจากนี้ผู้บริหารยังควรที่จะกระตุ้นและช่วยเหลือนักเรียนให้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ และพัฒนาตนเองตามศักยภาพที่พวกเขาถืออยู่อย่างเต็มที่ 2) ในด้านบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารกิจการนักเรียน ผู้บริหารกิจการนักเรียนจะต้องเป็นผู้นำ ผู้จัดสรรตำแหน่งหน้าที่และงบประมาณ ผู้ประสาน ผู้อำนวยการความสะอาด และผู้ประเมินผล กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ผู้บริหารจะต้องมีการประสานงานทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี เพื่อให้ภารกิจของฝ่ายกิจการนักเรียนดำเนินไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ 3) ในด้านการบริหารกิจการนักเรียน ผู้บริหารกิจการนักเรียนจะต้องนำหลักการประชาธิปไตยไปใช้ในสถานศึกษา โดยการจัดตั้งสภานักเรียนและสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุก ๆ ฝ่าย นอกจากนี้ ผู้บริหารกิจการนักเรียนจะต้องสร้างระบบเครือข่ายกับนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งที่จะสอดคล้องดูแลความประพฤติและสวัสดิภาพของนักเรียน โดยเฉพาะในด้านการแต่งกาย ยาเสพติด การประพฤติผิดทางเพศ และความรุนแรง

โฉมฉาย กาศโอสถ (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพปัจจุบันการมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการนักเรียนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ (1) มีองค์คณะบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารกิจการนักเรียนในสถานศึกษา ในรูปแบบคณะกรรมการดำเนินงานกิจการนักเรียน (2) ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง และ (3) โดยทั่วไปมีขอบข่ายงานกิจการนักเรียน 3 งาน คือ งานสวัสดิการนักเรียน งานการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แต่ในสถานศึกษาที่เป็นแบบอย่างที่ดีมีงานเพิ่มอีก 1 งาน คือ งานกิจกรรมเพิ่มเติม 2) การสร้างรูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรูปแบบมีองค์ประกอบ คือ (1) มีคณะกรรมการบริหารกิจการนักเรียน (2) ขอบข่ายงานกิจการนักเรียน และ (3) กระบวนการบริหารกิจการนักเรียน และมีคู่มือประกอบการใช้รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) การทดลองใช้รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า กลุ่มทดลองมีผลการปฏิบัติตามรูปแบบของคณะกรรมการที่ปรึกษากิจการนักเรียน และคณะกรรมการดำเนินงานกิจการ

นักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 4) ผลการประเมินความเหมาะสมและความมีประโยชน์ของรูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้ง 3 องค์ประกอบ ทั้งด้านความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์

เมชิต กองเงิน (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนที่ส่งเสริมคุณลักษณะเชิงพฤติกรรม ด้านประชาธิปไตยของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) สถานศึกษาที่เปิดสอนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ใน 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบนให้ความสำคัญในเรื่อง การส่งเสริมกิจกรรมประชาธิปไตยและการปลูกฝังคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมด้านประชาธิปไตยให้แก่ผู้เรียนในสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย 2) รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนที่ส่งเสริมคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมด้านประชาธิปไตยของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งพัฒนาขึ้นคือ กระบวนการบริหารกิจการนักเรียนโดยยึดอุดมการณ์ประชาธิปไตย (TVPDC Model) มี 5 ขั้นตอน เปรียบเหมือนนิ้วมือ 5 นิ้วที่ชี้ไปยังสิ่งที่ต้องการ ขั้นที่ 1 (T-team building) คือ การสร้างทีมงาน เปรียบเหมือนนิ้วหัวแม่มือ ขั้นที่ 2 (V-vision setting) คือ การกำหนดวิสัยทัศน์ เปรียบเหมือนนิ้วชี้ ขั้นที่ 3 (P-planning) คือ การวางแผนกำหนดกิจกรรม เปรียบเหมือนนิ้วกลาง ขั้นที่ 4 (D-doing) คือ การดำเนินการ เปรียบเหมือนนิ้วนาง ขั้นที่ 5 (C-checking evaluating and action) คือ การตรวจสอบการประเมินผล และการปรับปรุง แก้ไข พัฒนา เปรียบเหมือนนิ้วก้อย ในการปฏิบัติทุกขั้นตอนต้องยึดอุดมการณ์ประชาธิปไตยเป็นแนวทางในการปฏิบัติ คือ กิจกรรมของนักเรียน โดยนักเรียน เพื่อนักเรียน ซึ่งเปรียบเหมือนเส้นลายมือของมนุษย์ คือ กิจกรรมของนักเรียนเปรียบเหมือนเส้นสมอง กิจกรรมโดยนักเรียนเปรียบเหมือนเส้นหัวใจ กิจกรรมเพื่อนักเรียนเปรียบเหมือนเส้นชีวิต และกิจการนักเรียนเปรียบเหมือนข้อมือในการปฏิบัติ ต้องให้สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย เชื่อมโยงกับการปลูกฝังวัฒนธรรมประชาธิปไตย กำกับกับการปฏิบัติด้วยจริยธรรมประชาธิปไตย 3) การทดลอง ใช้รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนที่ส่งเสริมคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมด้านประชาธิปไตยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มีประสิทธิผล 4) การประเมินผลการทดลองใช้และการประเมินในวงกว้างของรูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนที่ส่งเสริมคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมด้านประชาธิปไตยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มีประโยชน์ เหมาะสม เป็นได้ และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาที่เปิดสอนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ใน 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน

ประมวล วิลาจันทร์ (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนนักศึกษา ของสถาบันการอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพปัจจุบันและแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนนักศึกษาของสถาบันการอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 2) รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนนักศึกษาของสถาบันการอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่ได้พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อย ดังนี้ (1) คณะกรรมการกิจการนักเรียนนักศึกษา จำนวน 11 คน (2) ขอบข่ายการบริหารกิจการนักเรียนนักศึกษาซึ่งมีองค์ประกอบย่อยคือ (2.1) งานกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา (2.2) งานพัฒนานักเรียนนักศึกษา (2.3) งานบริการและสวัสดิการนักเรียนนักศึกษา (2.4) งานแนะแนวนักเรียนนักศึกษาและ (2.5) งานศิษย์เก่าสัมพันธ์ (3) กระบวนการบริหารกิจการนักเรียนนักศึกษา ซึ่งมีองค์ประกอบย่อยคือ (3.1) การวางแผน (3.2) การจัดองค์การ (3.3) การดำเนินงาน (3.4) การติดตามประเมินผล และ (3.5) การปรับปรุงพัฒนา 3) รูปแบบได้ผ่านการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ โดยผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารกิจการนักเรียนนักศึกษาของสถาบันการอาชีวศึกษา มีผลประเมินอยู่ในระดับมาก

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการบริหารงานกิจการนักเรียนในประเทศนั้น สรุปได้ว่าในด้านการพัฒนารูปแบบนั้นมีการนำกระบวนการบริหารงานกิจการนักเรียนมาใช้ได้แก่ การวางแผน การดำเนินงาน การติดตามประเมินผล และการปรับปรุงพัฒนา ส่วนด้านการประเมินความเที่ยงตรงมีการประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มีงานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบ ดังนี้

พอลลอสซี (Pallozzi, 1981, p.1481) ได้ศึกษารูปแบบของชุมชนต่อการเข้าไปเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของโรงเรียนท้องถิ่นในมลรัฐนิวเจอร์ซีย์ ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยการสอบถามคณะกรรมการการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบที่ใช้ในการจัดการศึกษาควรขยายไปเป็นรูปแบบของชุมชนด้วยการจัดการศึกษาในโรงเรียนควร

ร่วมมือกันทุกฝ่าย โรงเรียนไม่ควรยึดติดอยู่กับนโยบายมากนัก ส่วนฝ่ายชุมชนควรเสนอ นโยบายที่ตรงกับความสามารถของตนและสิ่งที่ชุมชน ควรคำนึงถึงคือความรับผิดชอบใน กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นและอยู่ในวิสัยที่เป็นไปได้

มลรัก ทุมแสง (2555, หน้า 79 อ้างถึงใน เอนเจลบริด Engelbrid. 2007) ได้ศึกษาโครงสร้างงานกิจการนักศึกษาสองกรณีศึกษามหาวิทยาลัย ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยนำเข้า เป้าหมายในการปฏิบัติงาน กระบวนการทำงานประสบผลสำเร็จและ กลับเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจพัฒนางานกิจการนักเรียน การพัฒนางานกิจกรรม นักเรียนดีขึ้น เมื่อมีความเข้าใจเป้าหมายที่ชัดเจนและดำเนินการให้เห็นผลสำเร็จอย่างจริง มีปัญหา เมื่อขาดความร่วมมือกัน เมื่อไม่มีความชัดเจนในเป้าหมาย และขาดการ ติดต่อสื่อสารซึ่งผลให้ความสำเร็จน้อย การพัฒนาเป็นความพยายามที่ต้องอาศัยความ ร่วมมือกันของทุกคน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบในต่างประเทศ สรุป ได้ว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นนั้นควรมีกระบวนการบริหารงานกิจการนักเรียนอย่างมีขั้นตอน โดยแต่ละขั้นตอนในการดำเนินงานให้มีความชัดเจน เพื่อให้ทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้าใจ ตรงกัน จึงจะทำให้ประสบความสำเร็จได้

การบริหารงานกิจการนักเรียน

1. ความหมายของการบริหารงานกิจการนักเรียน

1.1 ความหมายการบริหาร

นักการศึกษาและนักบริหารการศึกษา ได้ให้ความหมายการบริหารไว้ หลากหลาย ดังนี้

ดวงแก้ว จันทรสุต (2554, หน้า 10) ได้กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการ การทำกิจกรรมที่ใช้ศาสตร์และศิลป์ รวมไปถึงทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิด ประโยชน์สูงสุด เพื่อบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการ ทำ กิจกรรมนั้น ๆ เป็นกิจกรรมที่บุคคลหลายฝ่ายร่วมมือกันทำงาน เพื่อให้การศึกษาเป็นไป อย่างถูกต้องตามหลักการบริหารตามจุดประสงค์ขององค์กร

ปณิธิฤกษ์ดี เลิศล้ำ (2555, หน้า 10) ได้กล่าวว่า การบริหารเป็นการ รวมกันของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเพื่อดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มอย่างมี ประสิทธิภาพ

หวน พินธุพันธ์ (ม.ป.ป., หน้า 2) ได้กล่าวว่า การบริหาร คือ ศิลปะในการทำให้สิ่งต่าง ๆ ได้รับการกระทำจนเป็นผลสำเร็จ หมายความว่าผู้บริหารไม่ใช่ผู้ปฏิบัติ แต่ใช้ศิลปะทำให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานจนเป็นผลสำเร็จตรงตามจุดหมายขององค์การ หรือตรงตามจุดหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือกแล้ว

สรุปได้ว่าการบริหาร หมายถึง กระบวนการ ที่ใช้ศาสตร์และศิลป์ รวมไปถึงทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการรวมกันของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเพื่อดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ความหมายงานกิจการนักเรียน

นักการศึกษาและนักบริหารการศึกษา ได้ให้ความหมายงานกิจการนักเรียนไว้ ดังนี้

จันทร์โท จันทร์พิมพ์ (2553, หน้า 20) ได้กล่าวว่า งานกิจการนักเรียน หมายถึง การดำเนินกิจกรรมในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรงที่นอกเหนือจากการเรียนการสอนในชั้นตามปกติ เพื่อช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนให้บรรลุผลยิ่งขึ้น และมุ่งส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนในโรงเรียนให้ดำเนินไปด้วยดี มีทักษะในการแก้ปัญหา สามารถปรับตัวให้เข้ากับคนอื่น ๆ ได้ดี มีคุณภาพที่เหมาะสมที่จะออกไปทำงานในโลกกว้างของอาชีพได้ กิจกรรมเช่นว่านั้น ได้แก่ กิจกรรมนักเรียน บริการแนะแนว บริการอาหารกลางวัน บริการห้องสมุด และบริการสุขภาพอนามัย

สัญญา ประชากุล (2553, หน้า 25) ได้กล่าวว่า งานกิจการนักเรียนคืองานที่เกี่ยวกับนักเรียน ที่นอกเหนือจากการเรียนการสอนปกติในชั้นเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อช่วยป้องกันปัญหาอันจะเกิดแก่นักเรียน ช่วยแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นโดยนักเรียน และเพื่อช่วยพัฒนานักเรียนในด้านต่าง ๆ เป็นงานที่มุ่งส่งเสริมความประพฤติ ศิลธรรม จรรยา มารยาทอันดีงามให้แก่นักเรียนเพื่อให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย มีความประพฤติที่เหมาะสมสามารถดำรงตนในสังคมได้อย่างมีความสุข สนับสนุนการจัดการเรียน การสอนให้บรรลุเป้าหมายตามหลักสูตรการแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน สำหรับแนวทางการแก้ปัญหา การแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนนั้นควรได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องอย่างแท้จริง ทั้งครู อาจารย์ จะถือว่าไม่ใช่ภารกิจของตนผู้ปกครองให้ความร่วมมือน้อย ชุมชนก็ละเลยไม่เอาเป็นธุระ ขั้นตอนในการลงโทษยุ่งยากและสลับซับซ้อนเกินไป ผู้บริหารและฝ่ายปกครองมีทัศนคติ ขัดแย้งกันในเรื่องการลงโทษ

นักเรียนจำนวนนักเรียนมากเกินไปเมื่อเทียบกับจำนวนอาจารย์ที่เกี่ยวข้อง นักเรียนอาศัยอยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ ทั่วไกลการควบคุม ชุมชนมอมเมาเด็กและนักเรียนโดยไร้จิตสำนึกอันดีงาม

อ้อยทิพย์ อินทรวิเชียร (2554, หน้า 10) ได้กล่าวว่า งานกิจกรรมนักเรียนเป็นงานที่เกี่ยวกับตัวนักเรียนนอกจากการเรียนการสอนตามปกติในชั้นเรียน เป็นกิจกรรมที่มุ่งเสริมสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้มีบุคลิกภาพ คุณธรรม จริยธรรม ให้นักเรียนเป็นผู้มีความสมบูรณ์ทั้งวิชาการ วิชาชีพ มีความสามารถทางสติปัญญา มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ

ปณิธิกฤษฎี เลิศล้ำ (2555, หน้า 21) ได้กล่าวว่า งานกิจกรรมนักเรียนเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง นอกเหนือจากการเรียนการสอนตามปกติที่มุ่งส่งเสริมการเรียนการสอนของนักเรียนทุกคน ให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีความประพฤติที่ดีงาม มีระเบียบวินัยในตนเอง อันจะส่งผลให้นักเรียนก้าวหน้าและประสบผลสำเร็จในการเรียนและการทำงานเมื่อสำเร็จการศึกษาออกไป

สรุปได้ว่างานกิจกรรมนักเรียน เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง นอกเหนือจากการเรียนการสอนตามปกติที่มุ่งส่งเสริมการเรียนการสอนของนักเรียนทุกคน ให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีความประพฤติที่ดีงาม มีระเบียบวินัยในตนเอง อันจะส่งผลให้นักเรียนก้าวหน้าและประสบผลสำเร็จในการเรียนและการทำงานเมื่อสำเร็จการศึกษาออกไป

1.3 การบริหารงานกิจการนักเรียน

นักการศึกษาและนักบริหารการศึกษา ได้ให้ความหมายการบริหารงานกิจการนักเรียนไว้ ดังนี้

สมพิศ โห้งาม (2550, หน้า 4) ได้กล่าวว่า การบริหารกิจการนักเรียนเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยเฉพาะ รวมทั้งเป็น ภารกิจอันเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องดำเนินการ เพื่อให้กิจการนักเรียนดำเนินไปได้ด้วยดี มีประสิทธิภาพ ด้วยการจัดการบริหารที่ดีและเหมาะสม ซึ่งจะสรรค์สร้างลักษณะนิสัยที่ดีในการอยู่ร่วมกันกับคนอื่น และสามารถสร้างสรรค์ประโยชน์ให้กับโรงเรียน

นาวิ กรีธาทรัพย์ (2553, หน้า 10) ได้กล่าวว่า การบริหารงานกิจการนักเรียน หมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวนักเรียน เพื่อเสริมสร้างทักษะและ

พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เรียนให้บรรลุจุดหมายตามที่หลักสูตรกำหนด เพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนที่มีคุณธรรมจริยธรรมและเป็นคนดีของสังคมต่อไป

ดวงแก้ว จันทรสุต (2554, หน้า 12) ได้กล่าวว่า การบริหารงานกิจการนักเรียน หมายถึง การบริหารที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนที่นอกเหนือจากการเรียนการสอนในชั้นเรียน รวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดให้ทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อพัฒนานักเรียนในด้านต่าง ๆ ให้เป็นพลเมืองดี มีคุณค่าต่อสังคม สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น

อ้อยทิพย์ อินทวิเชียร (2554, หน้า 11) ได้กล่าวว่า การบริหารงานกิจการนักเรียน หมายถึง การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ในส่วนที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนปกติ ทั้งในและนอกสถานศึกษา โดยเริ่มตั้งแต่นักเรียนจะเข้าเรียนระหว่างเรียน จนกระทั่งออกจากสถานศึกษา

โสมฉาย กาศโอสถ (2554, หน้า 78) ได้กล่าวว่า การบริหารงานกิจการนักเรียน หมายถึง การบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน นอกเหนือจากการสอนในชั้นตามปกติและมุ่งส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนในสถานศึกษาให้ดำเนินไปด้วยดี อันจะมีผลไปถึงการพัฒนาให้นักเรียนให้มีความรู้ ความสามารถ มีความประพฤติที่ดีงาม และมีระเบียบวินัยในตนเอง

ศิริชัย โอมฤก (2554, หน้า 30) ได้กล่าวว่า การบริหารงานกิจการนักเรียน หมายถึง งานที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนนอกเหนือจากที่ได้รับตามหลักสูตรการเรียนการสอนที่สถานศึกษาได้จัดขึ้น โดยเริ่มตั้งแต่ก่อนเข้าเรียนจนถึงหลังจบการศึกษาไปแล้ว มุ่งส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้มีบุคลิกภาพ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความรู้ความสามารถเหมาะสมตามควรแก่วัย ให้นักเรียนเป็นผู้มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ พัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพ รวมทั้งดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

มลรักร์ ทুমแสง (2555, หน้า 16) ได้กล่าวว่า การบริหารงานกิจการนักเรียน หมายถึง งานกิจการนักเรียนเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง นอกจากการเรียนการสอนตามปกติที่มุ่งส่งเสริมการเรียนการสอนของนักเรียนทุกคน ให้เป็นผู้มีความสามารถ มีความประพฤติที่ดีงาม มีระเบียบวินัยในตนเองอันจะส่งผลให้นักเรียนก้าวหน้าและประสบผลสำเร็จในการเรียนการทำงานเมื่อสำเร็จการศึกษาออกไป

รัตนาภรณ์ พลวัน (2555, หน้า 13) ได้กล่าวว่า การบริหารงานกิจการนักเรียน หมายถึง การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับการ

เรียนการสอนปกติ ทั้งในและนอกสถาบันโดยเริ่มตั้งแต่ นักเรียนจะเข้าเรียน ระหว่างเรียน จนกระทั่งออกจากสถาบัน

หวน พิณรุฬห์ (ม.ป.ป., หน้า 12-13) ได้กล่าวว่า การบริหารกิจการนักเรียน เป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวกับนักเรียน เช่น การปฐมนิเทศนักเรียน การปกครองนักเรียน การจัดบริการแนะแนว การบริการเกี่ยวกับสุขภาพนักเรียน การจัดกิจกรรม และการบริการต่าง ๆ เป็นต้น การบริหารกิจการนักเรียนถือว่าการพัฒนาบุคคลให้เป็นคนดี คนเก่ง ได้อย่างมากเช่นกัน เช่น การปกครองให้เด็กมีระเบียบวินัย การจัดกิจกรรม กีฬา กิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมทางวิชาการ การจัดบริการแนะแนว เหล่านี้ล้วนทำให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง ยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่าการบริหารงานกิจการนักเรียน หมายถึง การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรงในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนการสอนตามปกติ ที่มุ่งส่งเสริมการเรียนการสอนของนักเรียนทุกคน ให้เป็นผู้มีความสามารถ มีความประพฤติที่ดีงาม มีระเบียบวินัยในตนเองอันจะส่งผลให้นักเรียนก้าวหน้าและประสบความสำเร็จในการเรียนการทำงานเมื่อสำเร็จการศึกษาออกไป

2. หลักการบริหารงานกิจการนักเรียน

การบริหารงานกิจการนักเรียนนั้น มีจุดมุ่งหมายสำคัญอยู่ที่การช่วยให้นักเรียนสามารถศึกษาเล่าเรียนอยู่ในโรงเรียนได้อย่างมีความสุข และประสบความสำเร็จในการศึกษา สามารถพัฒนาตนเองไปในทิศทางที่พึงประสงค์ การที่โรงเรียนจะดำเนินงานกิจการนักเรียนให้บรรลุผลตามจุดประสงค์ดังกล่าวนี้ จึงจำเป็นต้องดำเนินงานไปตามหลักการ ดังต่อไปนี้

นาวี กริธาทรัพย์ (2553, หน้า 12) ได้กล่าวว่า ในการบริหารกิจการนักเรียนผู้บริหารต้องมีหลักการในการบริหาร เพื่อที่จะให้การบริหารงานกิจการนักเรียนดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุจุดประสงค์ที่จะส่งเสริมความเจริญในด้านต่าง ๆ แก่ นักเรียนตลอดจนการสร้างความรู้สึกลงในด้านคุณธรรมจริยธรรมค่านิยมต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นแก่นักเรียนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมเหล่านั้น

ดวงแก้ว จันทรสสูตร (2554, หน้า 16) ได้กล่าวว่า หลักการบริหารงานกิจการนักเรียน หมายถึง การมุ่งพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีความสุขและความสนใจและความถนัดของนักเรียนให้รู้จักคิดอย่างเป็นระบบความคิดอย่างสร้างสรรค์ รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีความรู้ เป็นคนดี มีวินัย มีความเป็นไทย โดยการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม

และลักษณะนิสัยที่ดีให้กับนักเรียนเป็นผู้มีวินัยในตนเอง สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม
ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ศิริชัย โอมฤก (2554, หน้า 33-34) ได้กล่าวว่า หลักการบริหารงานกิจการ
นักเรียนเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรงนอกเหนือจากการเรียนการสอน มุ่งส่งเสริม
บรรยากาศทางวิชาการให้นักเรียนได้สำรวจตนเอง เข้าใจตนเอง ช่วยส่งเสริมความถนัด
ความสนใจส่งเสริมและควบคุมนักเรียนให้เรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข
สถาบันจำเป็นที่จะต้องมีการวางแผนการจัดกิจกรรม จัดระบบ โครงสร้างการบริหาร
องค์กร กำหนดบทบาทหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานบริหารงานกิจการนักเรียนดำเนิน
ไปอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุเจตนารมณ์ของการจัดการศึกษาที่ได้กำหนดไว้

โกศล แยมกาญจนวัฒน์ (2552, หน้า 27-28 อ้างถึงใน ปณิธิกฤษฎ์
เลิศล้ำ 2555, หน้า 23-24) ได้กล่าวว่า หลักในการจัดกิจกรรมนักเรียนไว้โดยคำนึงถึงสิ่ง
ต่อไปนี้ คือ

1. โรงเรียนควรให้เด็กทุกคนที่อยู่ในวัยเรียนได้เรียน ได้รับความยุติธรรม
และความเสมอภาค เพราะการศึกษาช่วยทำให้เด็กนักเรียนเจริญเติบโตเป็นพลเมืองดีของ
ชาติ และมีความพร้อมที่จะพัฒนาความฉลาด ตลอดจนรู้จักแก้ปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน
ด้วยตนเอง
2. โรงเรียนควรรับผิดชอบในการดูแลปกครองให้นักเรียน อยู่ในระเบียบ
วินัยตาม กฎระเบียบของโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนไม่ย่อหย่อนในการปฏิบัติตน
อย่างถูกต้อง
3. โรงเรียนควรส่งเสริมพัฒนาบุคลิกภาพ ให้นักเรียนเรียนรู้เทคนิค การ
ปรับตัว ให้เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้
4. โรงเรียนควรควบคุมดูแลเกี่ยวกับสวัสดิการของนักเรียนให้ได้รับ
ความสุขสงบและก่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อกัน
5. การบริหารใด ๆ ก็ตามในสถานศึกษาควรจัดให้มีด้านวิชาการเพื่อ
ให้นักเรียนได้ ปรับตัวได้ ตลอดจนปลูกฝังให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมตลอดจนมี
มรรยาทอันดีงาม มีความสามัคคีในหมู่คณะ
6. งานกิจการนักเรียนถือเป็นสื่อกลางในการทำหน้าที่ประสานสัมพันธ์
ระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

7. โรงเรียนควรส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นไปตามนโยบายของโรงเรียนที่วางไว้

8. โรงเรียนควรปลูกฝังความคิดริเริ่ม ตลอดจนความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นกับตัวนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีของสังคมประชาธิปไตยต่อไป

สุวิทย์ หนองไผ่ (online) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนเป็นการส่งเสริมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนในการแก้ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้ที่รับผิดชอบบริหารงานกิจการนักเรียนต้องมีความเข้าใจในภารกิจ ความรับผิดชอบ และความต้องการของนักเรียน ดังนี้

1. สำรวจความต้องการและปัญหาของนักเรียน เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน

2. พิจารณานโยบายของโรงเรียนว่ามีจุดเน้นที่กิจกรรมประเภทใด

3. สำรวจความเป็นไปได้และความสะดวกในการขอความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4. สำรวจความพร้อมและความเข้าใจของครูที่เกี่ยวข้องว่ามีความเข้าใจบทบาทหน้าที่มากน้อยเพียงใด

5. สำรวจแหล่งทุนและงบประมาณที่จะสนับสนุนกิจการนักเรียน

6. จัดบุคลากรให้เหมาะสมกับกิจกรรม เพื่อให้การจัดกิจกรรมเกิดประโยชน์สูงสุด

7. ศึกษากิจกรรม พิจารณาว่ากิจกรรมใดควรปรับปรุงและกิจกรรมใดควรพัฒนาและสร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่

8. กิจกรรมใดที่ประสบความสำเร็จยอดเยี่ยม ควรพิมพ์เผยแพร่ กิจกรรมใดที่ไม่ประสบความสำเร็จก็ประเมินไว้เป็นแนวทางในการปรับปรุงต่อไป

9. มีการประชาสัมพันธ์ เพื่อกระตุ้นให้เกิดความสนใจต้องการเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น

สรุปได้ว่าหลักการบริหารงานกิจการนักเรียน เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรงนอกเหนือจากการเรียนการสอน มุ่งส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการให้นักเรียนได้สำรวจตนเอง เข้าใจตนเอง ช่วยส่งเสริมความถนัดของนักเรียน ให้รู้จักคิดอย่างเป็นระบบ คิดอย่างสร้างสรรค์ รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ โดยการวางแผนการจัดกิจกรรม

จัดระบบ โครงสร้างการบริหาร กำหนดบทบาทหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานบริหารงานกิจการนักเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ความสำคัญของการบริหารงานกิจการนักเรียน

นักการศึกษาและนักบริหารการศึกษา ได้ให้ความหมายความสำคัญของการบริหารงานกิจการนักเรียน ไว้ดังนี้

สมพิศ ไห้งาม (2550, หน้า 5-6) ได้กล่าวว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนมีความสำคัญ ดังนี้

1. มีความสำคัญต่อตัวนักเรียน คือ ช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสคลายเครียด จากการเรียนการสอนในห้องเรียนปกติ เนื่องจากหากนักเรียนมุ่งแต่เรียนและทำงานตามที่ครู มอบหมาย อย่างจริงจังจนไม่มีเวลาหยุดพัก ย่อมทำให้หย่อนสมรรถนะ ไม่มีสมรรถภาพ ทัดเทียมกับผู้อื่นได้
2. มีความสำคัญต่อผู้สอน เนื่องจากส่งเสริมให้ผู้สอนมีสัมพันธภาพอันดีแก่ผู้เรียน ได้รู้จัก เข้าใจ และสามารถช่วยเหลือหรือแก้ไขปัญหาของผู้เรียนได้อย่างถูกต้องยิ่งขึ้น
3. มีความสำคัญต่อผู้บริหารโรงเรียน ช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียน ได้ข้อมูล ที่ถูกต้องเกี่ยวกับตัวนักเรียน เพื่อนำมาศึกษาหรือใช้ประโยชน์กับนักเรียน ผู้ปกครอง นายจ้าง โรงเรียน หรือ สถานศึกษาที่สูงขึ้นไป ซึ่งต้องการข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน เป็นต้น
4. มีความสำคัญต่อฝ่ายแนะแนว ช่วยให้ได้รับข้อมูลด้านความถนัด และความสนใจ จากการสังเกต และบันทึกข้อมูลประจำวันในการร่วมทำกิจกรรมนักเรียน รายบุคคล เพื่อนำไปประกอบการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนในการตัดสินใจวางแผนเลือกสายการเรียนให้เหมาะสมกับตนที่สุด
5. มีความสำคัญต่อประเทศชาติ เสริมสร้างประชาชาติที่เพียบพร้อมไปด้วย คุณภาพ สมรรถภาพ และประสิทธิภาพ ในด้านปัญญา ศีลธรรม จรรยา มารยาท เพราะได้ ส่งเสริมนักเรียนในด้านกิจกรรมต่าง ๆ ให้มีความรู้และประสบการณ์อยู่เนื่อง ๆ อันสรรค์สร้าง ให้นักเรียนเติบโตเป็นพลังสังคมของชาติต่อไป

นาวิ กริธาทรัพย์ (2553, หน้า 13) ได้กล่าวว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนมีความสำคัญต่อตัวนักเรียน ช่วยให้นักเรียนได้สำรวจตนเอง เข้าใจตนเองในด้านความต้องการความสนใจ และความถนัดมีความสำคัญต่อสังคมและประเทศชาติ เพราะ

เป็นกิจกรรมที่ช่วยดูแลเอาใจใส่นักเรียนทั้งด้านร่างกายและจิตใจ โดยให้โอกาสนักเรียนได้พัฒนาอย่างเท่าเทียมเสมอกัน เป็นการสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนเพื่อจะได้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

จันทร์โท จันทร์พิมพ์ (2553, หน้า 24) ได้กล่าวว่า งานกิจการนักเรียนเป็นงานที่มีความสำคัญมากต่อนักเรียนแต่ละคน เพราะเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชีวิตของนักเรียนในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านศักยภาพความสามารถ ด้านคุณธรรม และคุณภาพชีวิต รวมทั้งเป็นการส่งเสริมความเจริญงอกงามของชีวิตและสามารถร่วมงานผู้อื่นอย่างมีวุฒิภาวะและมีความสุข เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนมีความรัก ความผูกพันทั้งสถาบันกับคณะครูและเพื่อนนักเรียนด้วยกัน

ดวงแก้ว จันทรสุต (2554, หน้า 14-15) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารงานกิจการนักเรียน มีดังนี้

1. นักเรียนได้มีโอกาสสำรวจตนเอง แสวงหาในสิ่งที่ต้องการได้ในทิศทางที่ถูกต้อง รวมถึงสามารถปรับตนให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
2. นักเรียนเพิ่มพูนประสบการณ์ทักษะในการดำรงชีวิต
3. งานกิจการนักเรียนสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างกว้างขวางตามความสามารถ ความสนใจ ความถนัดของนักเรียน
4. สร้างเสริมบุคลิกภาพและพัฒนาการของนักเรียนให้ได้พัฒนาตนเอง มีความเจริญงอกงามทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา
5. นักเรียนเกิดความรัก เชิดชู และยกย่องโรงเรียนของตนและสร้างชื่อเสียงโรงเรียนให้เป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป
6. ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จในงานของตน ก่อให้เกิดความภูมิใจและมีความสุข

ศิริชัย โอมฤก (2554, หน้า 32) ได้กล่าวว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนมีความสำคัญเป็นภารกิจที่มีประโยชน์อย่างยิ่ง ในการส่งเสริมการดำรงชีวิตร่วมกันของนักเรียน ตามระบอบประชาธิปไตย ส่งเสริมความถนัดและความสามารถของบุคคล ช่วยส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนอย่างทั่วถึง สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียน พัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียน ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้เทคนิคในการปรับตัวให้เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อม

โหมฉาย กาศโอสถ (2554, หน้า 79) ได้กล่าวว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนมีความสำคัญ คือ เป็นเครื่องมือในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักเรียนมีระเบียบวินัยในตนเอง สามัคคี รักหมู่คณะทำให้เกิดความสงบเรียบร้อยในโรงเรียน นักเรียนแต่ละคนได้รับการพัฒนาความรู้ ความสามารถเฉพาะตนเต็มตามศักยภาพและนักเรียนได้รับความช่วยเหลือ และแก้ไขพฤติกรรมให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

ปณิกฤษดี เลิศล้ำ (2555, หน้า 22) ได้กล่าวว่า งานกิจการนักเรียนเป็นงานที่มีความสำคัญมากต่อนักเรียนแต่ละคนเพราะ เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชีวิตของนักเรียนในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านศักยภาพ ความสามารถ ด้านคุณธรรม และคุณภาพชีวิต รวมทั้งเป็นการส่งเสริมการเจริญชีวิตและร่วมงานกับ ผู้อื่นอย่างมี วุฒิภาวะ และมีความสุข เป็นกิจการที่ช่วยให้นักเรียนมีความรัก ความผูกพันทั้งกับสถาบันกับคณะครูและกับเพื่อนนักเรียนด้วยกัน

รัตนภรณ์ พลวัน (2555, หน้า 15) ได้กล่าวว่า งานกิจการนักเรียนเป็นงานที่มีความสำคัญทั้งต่อตัวนักเรียนเอง ต่อครูและผู้เกี่ยวข้องมุ่งส่งเสริมพัฒนาบุคลิกภาพ สร้างกิจนิสัยที่ดีให้แก่ นักเรียน ส่งเสริมและควบคุมนักเรียนให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และยังช่วยส่งเสริมความถนัด ความสนใจ ความสามารถของนักเรียนแต่ละคนอีกด้วย

สรุปได้ว่าความสำคัญของการบริหารงานกิจการนักเรียน คือ ครูสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักเรียนมีระเบียบวินัยในตนเอง สามัคคี รักหมู่คณะ ช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญาและทำให้นักเรียนเกิดประสบการณ์ตรงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

4. สังเคราะห์องค์ประกอบของกระบวนการบริหารงานกิจการนักเรียน

นักการศึกษาและนักบริหารการศึกษา ได้กล่าวถึง กระบวนการบริหารงานกิจการนักเรียนไว้ ดังนี้

ศิริรักษ์ นาคพงษ์ (2547, หน้า 21) ได้กล่าวว่า กระบวนการบริหารงานกิจการนักเรียน ดังนี้

1. ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของงานกิจการนักเรียน โดยผู้บริหารโรงเรียนควรศึกษาข้อมูลต่าง ๆ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับเขตบริการ ข้อมูลการรับเด็ก เป็นต้น

2. การวางแผน เป็นการนำเอาข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการของงานกิจกรรมนักเรียนมาวางแผนแก้ปัญหาในรูปแบบงานและ โครงการผู้บริหารโรงเรียนต้องจัดให้มีการวางแผนในเรื่องต่าง ๆ

3. การดำเนินงาน เป็นการปฏิบัติตามแผนและโครงการ

4. การประเมิน เป็นการประเมินผลงานกิจกรรมนักเรียน โดยเริ่มตั้งแต่ว่า ก่อนดำเนินการ และสิ้นสุดการดำเนินการตามแผนและโครงการโดยใช้วิธีประเมิน

อภิสิทธิ์ รื่นจิตร์ (2547, หน้า 32) ได้กล่าวว่า กระบวนการบริหารงาน กิจกรรมนักเรียน ดังนี้

1. การสำรวจข้อมูลเบื้องต้น เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริง

2. การวางแผนและกำหนดแผนการดำเนินงาน โดยศึกษารวบรวมข้อมูล ที่ได้จากการสำรวจมาเป็นตัวกำหนดในการวางแผนงานดำเนินงาน ทั้งนี้ให้สอดคล้องกับ สภาพของโรงเรียนนั้น ๆ

3. การจัดวางตัวบุคคลเข้าทำงาน เป็นการเลือกตัวบุคคลที่เหมาะสมเข้า ทำงานด้านกิจกรรมนักเรียนและมอบหมายงานให้เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถของ บุคคล

4. การประชาสัมพันธ์ งานด้านกิจกรรมนักเรียนจะขาดไม่ได้ในเรื่องการ ประชาสัมพันธ์ เพราะการประชาสัมพันธ์จะเป็นสื่อกลางระหว่างโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยอื่น ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในงานด้านกิจกรรมนักเรียน

5. การติดตามและควบคุมงาน เป็นการติดตามผลในการดำเนินงานทุก ขั้นตอน ซึ่งจะทำให้เห็นปัญหา อุปสรรค ข้อขัดข้องต่าง ๆ เพื่อหาทางแก้ไขและปรับปรุง ต่อไป

6. การประเมินผลงาน เป็นกระบวนการในการประเมินทั้งหมดตั้งแต่ เริ่มต้นจนสิ้นสุด โดยใช้วิธีการหลายวิธี เช่น การประเมินด้วยตนเองหรือผู้เชี่ยวชาญ

อดิศร เทพเจริญ (2551, หน้า 13) ได้กล่าวว่า กระบวนการบริหารงาน กิจกรรมนักเรียน ดังนี้

1. การวางแผน (Planning) คือ การกำหนด วัตถุประสงค์ นโยบาย และ วิธีการในการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้า

2. การจัดองค์การ (Organizing) คือ การกำหนด หน้าที่ ความรับผิดชอบ ของแต่ละแผนกแต่ละบุคคลไว้อย่างชัดเจน

3. การนำ (Leading) คือ ความพยายามของผู้บริหารที่จะต้องทำให้สมาชิกเกิดความร่วมมือกันในการปฏิบัติด้วยความเต็มใจ

4. การควบคุม (Controlling) คือ การตรวจสอบและติดตามผลการปฏิบัติงานว่าได้เป็นไปตามมาตรฐานหรือไม่

กฤษณ์ จันทะวงศ์ (2553, หน้า 21) ได้กล่าวว่า กระบวนการบริหารงานกิจการนักเรียน ดังนี้

1. การวางแผน ได้แก่ การกำหนดเป้าหมายจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมายกำหนดแนวทางในการดำเนินงาน กำหนดระยะเวลา งบประมาณและผู้รับผิดชอบ

2. การดำเนินการตามแผน ได้แก่ การส่งเสริมสนับสนุน การจัดตั้งอำนาจความสะดวก สนับสนุนทรัพยากร ให้การนิเทศกำกับติดตาม

3. การตรวจสอบประเมินผล ได้แก่ การตรวจสอบและปรับปรุงคุณภาพการประเมิน

4. การปรับปรุงพัฒนา ได้แก่ การปรับปรุงการปฏิบัติงานของบุคลากรวางแผนระยะต่อไป และการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ

อรพิมพ์ ชงไชย (2553, หน้า 24) ได้กล่าวว่า กระบวนการบริหารงานกิจการนักเรียน ดังนี้

1. การสำรวจสภาวะทั่วไปและกำหนดขอบเขตของปัญหา

2. รวบรวมวิเคราะห์ปัญหาและคาดการณ์ในอนาคต

3. กำหนดนโยบายและเป้าหมาย

4. ลงมือกำหนดแผนโครงการงานและกิจกรรม

5. ติดตามและปรับปรุงแผน

โหมฉาย กาศโอสถ (2554, หน้า 21) ได้กล่าวว่า กระบวนการบริหารงานกิจการนักเรียน ดังนี้

1. การตัดสินใจ (Decision making) เป็นเรื่องของการใช้ความรู้ ความคิด ประสพการณ์จัดทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การเลือกหรือตกลงใจในการเลือกทางใดทางหนึ่งหรือหลาย ๆ ทางโดยเฉพาะในภาวะปัจจุบันที่จะต้องเผชิญปัญหาต่าง ๆ ซึ่งต้องใช้ความพยายามความระมัดระวัง

2. การวางแผน (Planning) เป็นกระบวนการในการกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์การหรือของคณะทำงานที่สำคัญเริ่มจากภารกิจจุดหมายและแผน วัตถุประสงค์ นโยบาย โครงการ และวิธีการปฏิบัติงานเพื่อที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3. การปฏิบัติตามแผน (Doing) เป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับการมอบหมายงาน การประสาน การเบิกจ่ายงบประมาณ การใช้จ่ายงบประมาณ การควบคุมงานที่กำหนดไว้ในแผน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

4. การประเมินผลงาน (Checking) เป็นกระบวนการพิจารณาเพื่อตัดสินคุณค่าของผู้บริหารงานทั้งในระดับบุคคลและระดับกลุ่ม ซึ่งพิจารณาจากศักยภาพ คุณลักษณะต่าง ๆ พฤติกรรมและผลการปฏิบัติงานที่ได้ว่าบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด โดยอาศัยพื้นฐานของความเป็นระบบ ความมีมาตรฐานเดียวกัน และให้ความเป็นธรรมโดยทั่วกัน

5. การปรับปรุงและพัฒนา (Acting) เป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติงาน โดยประเมินจากการตรวจสอบการทำงานที่เป็นข้อบกพร่องให้เป็นไปตามมาตรฐาน

6. การรายงานผลงาน (Reporting) เป็นการรายงานผลการปฏิบัติงาน และการประชาสัมพันธ์ขององค์การบริหารการศึกษา การรายงานผลการปฏิบัติงานจึงเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนางาน เพราะในการรายงานจะต้องระบุข้อมูลสำคัญ ๆ รวมถึงผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจากการจัดการศึกษา

ศิริชัย โอบมฤก (2554, หน้า 37) ได้กล่าวว่กระบวนการบริหารงานกิจการนักเรียน ดังนี้

1. การวางแผน คือ การกำหนดวิธีทางที่จะปฏิบัติไว้ล่วงหน้า ซึ่งจะทำให้เกิดผลสำเร็จตามความต้องการ

2. การจัดองค์กร คือ ภาระหน้าที่ในการกำหนด จัดเตรียมและจัดความสัมพันธ์ของกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จของกิจกรรมต่าง ๆ

3. การควบคุม คือ การบังคับหรือการกำกับให้การทำงานต่าง ๆ เป็นไปตามแผน

4. การจัดคนเข้าทำงาน คือ การคัดเลือกและการบรรจุคนเข้าทำงานและธำรงรักษาคนงานที่มีประสิทธิภาพให้อยู่ในตำแหน่งต่าง ๆ ภายในองค์กร

5. การอำนวยการ คือ การอำนวยการ รวมถึงการควบคุมงานการนิเทศตลอดจนศิลปะในการบริหารงาน

6. การประสานงาน คือ ความร่วมมือประสานงานเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

7. การประเมินผล คือ การตรวจสอบการปฏิบัติงานทุกระยะให้ทราบผลการปฏิบัติและปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อหาแนวทางแก้ไขทุกระยะ และประเมินผลขั้นสุดท้ายเพื่อเปรียบเทียบกับผลงานที่ควรจะได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ว่าตรงกับแผนหรือไม่

ปณิกฤกษ์ดี เลิศล้ำ (2555, หน้า 16-17) ได้กล่าววว่า กระบวนการบริหารงานกิจการนักเรียน ดังนี้

1. การวางแผน (Planning) เป็นการวางแผนโครงการซึ่งเป็นการเตรียมการก่อนลงมือปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินการสามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การจัดองค์การ (Organizing) เป็นการกำหนดโครงสร้างขององค์การโดยพิจารณาให้เหมาะสมกับงาน เช่น การแบ่งงาน (Division of Work) เป็นกรม กอง หรือแผนก โดยอาศัยปริมาณงาน คุณภาพของงาน หรือจัดตามลักษณะเฉพาะของงาน (Specialization) นอกจากนี้อาจพิจารณาในแง่ของการควบคุม (Span of Control) หรือพิจารณาในแง่ของหน่วยงาน เช่น หน่วยงานหลัก (Line) และหน่วยงานที่ปรึกษา (Staff) เป็นต้น

3. การจัดหามบุคลากรมาปฏิบัติงาน (Staffing) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์การนั่นเอง ทั้งนี้เพื่อให้ได้บุคลากรมาปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับการจัดแบ่งหน่วยงานที่กำหนดเอาไว้

4. การอำนวยการ (Directing) เป็นภารกิจในการใช้ศิลปะในการบริหารงาน เช่น ภาวะ ผู้นำ (Leadership) มนุษย์สัมพันธ์ (Human Relations) การจูงใจ (Motivation) และการตัดสินใจ (Decision making) เป็นต้น

5. การประสานงาน (Coordinating) เป็นการประสานให้ส่วนต่าง ๆ ของกระบวนการทำงานมีความต่อเนื่องกัน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและราบรื่น

6. การรายงาน (Reporting) เป็นกระบวนการและเทคนิคของการแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาตามชั้นได้ทราบถึงผลการปฏิบัติงานโดยที่มีความสัมพันธ์กับ

การติดต่อสื่อสาร (Communication) ในองค์การอยู่ด้วย

7. การงบประมาณ (Budgeting) เป็นภารกิจที่เกี่ยวกับการวางแผนการ
ทำบัญชีการควบคุมเกี่ยวกับการเงินและการคลัง

จากการศึกษากระบวนการบริหารงานกิจการนักเรียนข้างต้น นำไปสังเคราะห์
องค์ประกอบการบริหารงานกิจการนักเรียนดังแสดงตาราง 1

ตาราง 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบของกระบวนการบริหารงานกิจการนักเรียน

องค์ประกอบของกระบวนการ บริหารงานกิจการนักเรียน	ผู้วิจัย/นักวิชาการปี								ความถี่	ร้อยละ
	ศิริรักษ์ นาตพงศ์ (2547)	อภิสิทธิ์ รัตนจิตร (2547)	อดิสร เทพเจริญ (2551)	กฤษณ์ จันทะวงศ์ (2553)	อรพิมพ์ ธงไชย (2553)	โสมฉาย ภาคไธสถ (2554)	ศิริชัย โสมกฤ (2554)	ปณิธิกฤษต์ เลิศล้ำ (2555)		
1. การสำรวจข้อมูลเบื้องต้น	✓	✓			✓				3	38
2. การวางแผน (Planning)	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	7	88
3. การจัดองค์การ (Organizing)			✓				✓	✓	3	38
4. การจัดหาบุคลากร (Staffing)		✓					✓	✓	3	38
5. การดำเนินงาน (Doing)	✓			✓	✓	✓	✓		5	63
6. การอำนวยการ (Directing)							✓	✓	2	25
7. การติดตามประเมินผล (Checking)		✓	✓	✓	✓	✓	✓		6	75
8. การปรับปรุงพัฒนา (Action)	✓	✓		✓	✓	✓			5	63
9. การประสานงาน (Coordinating)							✓	✓	2	25
10. การรายงานผลงาน						✓		✓	2	25

จากตาราง 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบของกระบวนการบริหารงานกิจการ
นักเรียน ผู้วิจัยเลือกกระบวนการบริหารงานกิจการนักเรียนที่มีค่าร้อยละ 60 ขึ้นไป คือ
การวางแผน (Planning) การดำเนินงาน (Doing) การติดตามประเมินผล (Checking) การ

ปรับปรุงพัฒนา (Action) เป็นองค์ประกอบของกระบวนการบริหารงานกิจการนักเรียน มีรายละเอียด ดังนี้

1. การวางแผนงาน (Planning) หมายถึง การจัดวางโครงการ แผนปฏิบัติงาน และวิธีการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้า ผู้จัดการองค์กรต้องวางแผนงานทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงาน เพราะแผนงานจะเป็นแนวทางปฏิบัติทั้งองค์กร ซึ่งประกอบด้วย แผนงานหลัก และแผนงานย่อย แผนงานต้องมีลักษณะยืดหยุ่น กระบวนการวางแผนมี ดังนี้

1.1 การวิเคราะห์สถานการณ์ เป็นการหาข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการวางแผน การแปลความหมายของข้อมูลที่ได้ และการสรุปผลเกี่ยวกับข้อมูลทั้งหมด เพื่อนำมาใช้ในการตัดสินใจกำหนดเป็นแผนขึ้นมา

1.2 การกำหนดวัตถุประสงค์และแผน เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ไว้หลาย ๆ วัตถุประสงค์ และกำหนดแผนไว้หลาย ๆ แผน ต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ โดยต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากหลาย ๆ ฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารหรือระดับปฏิบัติ

1.3 การประเมินวัตถุประสงค์และแผน เป็นการประเมินหรือการหาคคุณค่าของวัตถุประสงค์แต่ละอย่างและแผนแต่ละแผน เพื่อหาข้อดีและข้อเสียเพื่อจะได้ปรับปรุงต่อไป

1.4 การเลือกวัตถุประสงค์และแผน เป็นการเลือกจากการประเมินวัตถุประสงค์ การเลือกต้องกำหนดมาตรฐานการว่าจะใช้วิธีใดระหว่างแผนที่ดีที่สุดหรือแผนที่เหมาะสมที่สุดทั้งนี้แล้วแต่ข้อมูลที่มี

1.5 การนำไปใช้ ผู้ใช้แผนจะต้องเข้าใจอย่างชัดเจนและต้องมีทรัพยากรอย่างเพียงพอ ทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผน

1.6 การตรวจสอบและควบคุม ทำให้รู้ว่าจะต้องมีการแก้ไขอะไรบ้าง หรือปรับเปลี่ยนอย่างไร หากสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นเปลี่ยนแปลงจากที่คาดคะเนล่วงหน้า

2. การดำเนินงาน (Doing) หมายถึง การปฏิบัติตามขั้นตอนในแผนงานที่ได้เขียนไว้อย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดกระบวนการของการดำเนินงานตามแผน ดังนี้

2.1 ศึกษาขั้นตอนการดำเนินการ

2.2 ลงมือดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการที่กำหนดไว้

2.3 การส่งเสริม สนับสนุนการปฏิบัติตามแผน

2.4 กำกับติดตาม ทั้งระดับรายบุคคลและรายกลุ่ม

2.5 รวบรวมข้อมูลปฏิบัติตามแผน

3. การติดตามประเมินผล (Checking) หมายถึง การตรวจสอบผลการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนของแผนงานว่ามีปัญหาอะไรเกิดขึ้น จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงแก้ไขแผนงานในขั้นตอนใด กระบวนการติดตามประเมินผล ดังนี้

3.1 การกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินผล เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ ในการติดตามประเมินผล

3.2 การกำหนดตัวชี้วัดและเครื่องมือที่จะใช้วัด ให้เป็นรูปธรรม

3.3 การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานเปรียบเทียบ สำหรับตัวชี้วัดแต่ละตัว เพื่อให้ทราบว่าการดำเนินงานเป็นไปตามมาตรฐานหรือเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ การกำหนดให้มีการติดตามอย่างต่อเนื่อง

3.4 การดำเนินการตรวจสอบประเมินผล เป็นการสังเกตและให้ผู้ที่ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการประเมินผล

3.5 การรวบรวมข้อมูลของการประเมินผล

4. การปรับปรุงพัฒนา (Action) หมายถึง การปรับปรุงแก้ไขส่วนที่มีปัญหา หรือถ้าไม่มีปัญหาใด ๆ ก็ยอมรับแนวทางการปฏิบัติตามแผนงานที่ได้ผลสำเร็จ เพื่อนำไปใช้ในการทำงานครั้งต่อไป กระบวนการปรับปรุงและพัฒนา ดังนี้

4.1 การกำหนดวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติงาน

4.2 การจัดทำข้อมูล

4.3 การเลือกแนวทางปรับปรุงพัฒนา

4.4 การประเมินผลการปรับปรุงพัฒนา

5. บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานกิจการ

นักเรียน

ในการบริหารกิจการนักเรียน ผู้บริหารจำเป็นต้องกำหนดแผนการดำเนินงานอย่างรอบคอบและระมัดระวัง เพื่อป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้ ดังนั้นขั้นตอนในการทำงานจึงเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งสำหรับผู้บริหาร อันทำให้ผู้บริหารจำเป็นต้องกำหนดกลยุทธ์หรือเทคนิควิธีให้รัดกุม และดำเนินงานตามขั้นตอนต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ ซึ่งจะช่วยให้การบริหารงานกิจการนักเรียนสัมฤทธิ์ผลได้ด้วยดี ดังแนวคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับ

การบริหารงานกิจการนักเรียน ซึ่งผู้บริหารควรตระหนักและพิจารณาไว้เป็นแนวทางในการบริหารงานกิจการนักเรียน ต่อไปนี้

กูลิก และเออร์วิค (Gulick and Urwick, 1973, p. 13) ได้กล่าวถึงการบริหารไว้ 7 ประการ คือ

1. การวางแผนปฏิบัติงาน การกำหนดวิธีการที่จะให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย
2. การจัดระเบียบบริหารงาน โดยกำหนดหน้าที่รับผิดชอบ และอำนาจอย่างเป็นทางการ แบ่งหน้าที่เป็นหน่วยงานหลัก หน่วยงานที่ปรึกษา และการประสานงาน
3. การคัดเลือก บรรจุ การใช้ การพัฒนาบุคลากร เพื่อมอบหมายอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงาน
4. การอำนวยการเพื่อวินิจฉัยสั่งการ หรือนำให้ ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติหน้าที่
5. การติดต่อประสานงานทั้งภายในและภายนอกให้เป็นไปด้วยความราบรื่น
6. การรายงานเพื่อทราบความก้าวหน้าของงานเป็นระยะ ๆ
7. การจัดสรรงบประมาณการเงิน การทำบัญชี และควบคุมการเงิน

แคมป์เบล และแรมเซเยอร์ (Campbell and Ramseyer, 1974, p. 189) ได้เสนอขั้นตอน ของกระบวนการบริหารกิจการนักเรียนตามหลักการบริหารไว้ 5 ประการ คือ

1. การตัดสินใจสั่งการ ผู้บริหารจะต้องพิจารณาวิเคราะห์ เหตุการณ์และปัญหาต่าง ๆ อย่างรอบคอบ เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเลือกแนวทางที่ดีที่สุด
2. การกำหนดแผนงานและโครงการ
3. การกระตุ้นและส่งเสริมการปฏิบัติงาน เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมาย และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด
4. การประสานงานระหว่างบุคลากรของหน่วยงาน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

5. การประเมินผลงาน เป็นการติดตามผลและตรวจสอบผล การปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามเป้าหมายเพียงใดมีปัญหาอุปสรรคอย่างไร เพื่อหาทาง ปรับปรุงแก้ไข

สมพิศ โห้งาม (2550, หน้า 77) ได้กล่าวถึง บทบาทหน้าที่ของ ผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานกิจการนักเรียนว่า การบริหารกิจการนักเรียนเป็นงานที่ สถานศึกษาจำเป็นต้องส่งเสริม สนับสนุน และจัดให้มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง จึงเป็น หน้าที่ของผู้บริหารโดยตรงที่ นอกจากจะต้องรับผิดชอบดูแลแล้ว ยังจำเป็นต้องใช้ความรู้ ความเข้าใจในหลักกระบวนการบริหาร ต่าง ๆ และนำมาประยุกต์ใช้กับการบริหารกิจการ นักเรียน เพื่อให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตาม เป้าหมายแล้ว ผู้บริหารสถานศึกษายังต้องดำเนิน กลวิธีต่าง ๆ ในการบริหารงานกิจการนักเรียนให้ ลุล่วงไปด้วยดี ด้วยการปฏิบัติตาม ขั้นตอนบางประการอย่างชัดเจนและรัดกุม ได้แก่

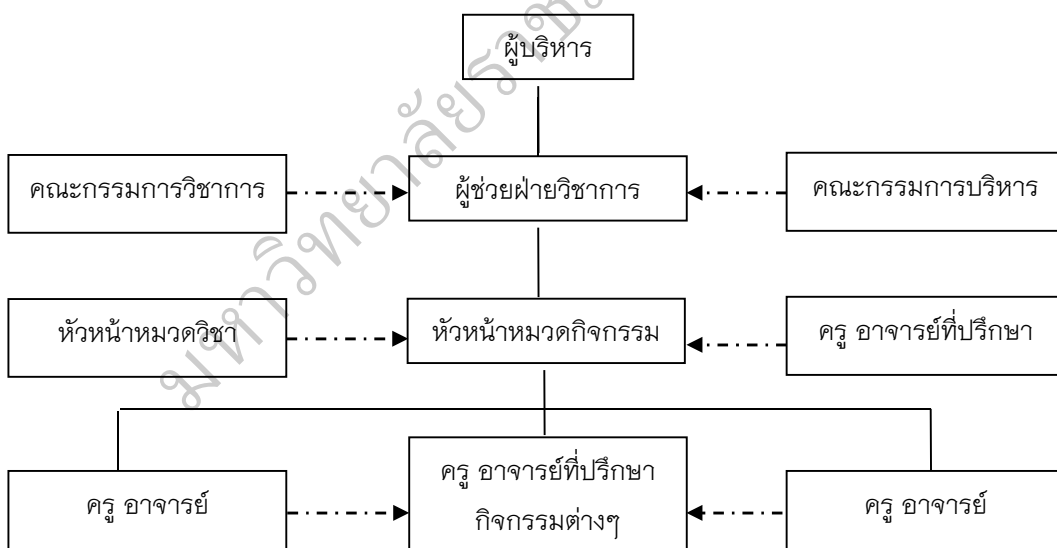
1. ชี้แจงทำความเข้าใจกับครูอาจารย์ เจ้าหน้าที่/พนักงาน ซึ่ง ประกอบเป็นฝ่ายต่าง ๆ ของสถานศึกษา ให้เข้าใจในนโยบายของสถานศึกษาในเรื่อง เกี่ยวกับงานกิจการนักเรียน วิธีการดำเนินงาน วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของงานกิจการ นักเรียน พร้อมทั้งข้อความ
2. ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ตลอดจนชุมชน ให้ตระหนัก และเข้าใจในงานกิจการนักเรียน พร้อมกับขอความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุก ฝ่าย ให้ยอมรับใน ความสำคัญและความจำเป็นของงาน
3. แต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบในงานกิจการนักเรียน โดย อาจกำหนดให้ผู้ช่วย ผู้บริหารสถานศึกษา เช่น ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่หรือผู้ช่วยผู้จัดการ ฝ่าย ใดฝ่ายหนึ่งดูแลงาน ของกิจการนักเรียนโดยตรง
4. กำหนดแผนงานกิจการนักเรียนให้สอดคล้องกับหมวด 4 ใน มาตรา 22-24 ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และสัมฤทธิ์ผลตาม เจตนารมณ์ของ แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) ซึ่งมุ่งเน้นให้พัฒนาชีวิตที่ดี เก่ง และมีความสุข ด้วยการให้กำหนดแผนงานหรือโครงการส่งเสริมคุณประโยชน์ให้กับ นักเรียนอย่างเต็มที่ เพื่อให้ นักเรียนสามารถเสริมสร้างภูมิปัญญาของตนเองได้
5. จัดให้มีการอบรม หรือประชุมสัมมนา เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับ งานกิจการนักเรียน แก่คณะครูอาจารย์ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ในอันที่จะ เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจใน ขอบข่ายของงานกิจการนักเรียนให้สอดคล้องและตรงกัน

เพื่อจะได้ร่วมมือประสานงานกันได้ ถูกต้องตามสายงาน ซึ่งจะช่วยให้การบริหารกิจการนักเรียนมีประสิทธิผลยิ่งขึ้น

6. อำนวยความสะดวกให้แก่ฝ่ายกิจการนักเรียนอย่างเต็มที่ ซึ่งนอกจากจะสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานแล้ว ผู้บริหารยังต้องดูแลจัดสรรงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ สำหรับผู้ปฏิบัติงานในฝ่ายกิจการนักเรียนได้ปฏิบัติงานอีกด้วย

7. ควบคุมการดำเนินงานกิจการนักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายและโครงการที่กำหนดไว้ พร้อมทั้งติดตามประเมินผลงานเป็นระยะ ๆ

นอกจากนี้ เพื่อให้การบริหารกิจการนักเรียนบรรลุประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้บริหารโรงเรียนอาจมอบหมายให้การดำเนินงานกิจการนักเรียนอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ช่วยผู้บริหาร ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เช่น ผู้ช่วย ฯ ฝ่ายวิชาการ เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ หรืออาจแต่งตั้งผู้ช่วย ฯ ฝ่าย กิจการนักเรียน เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบโดยตรง พร้อมกันนั้นผู้บริหารอาจแต่งตั้งครูอาจารย์ ร่วมรับผิดชอบ และทำหน้าที่ประสานงานระหว่างครูอาจารย์ และนักเรียน ดังแผนภูมิ แสดงรูปแบบการบริหารงานกิจการนักเรียน ต่อไปนี้

ภาพประกอบ 3 รูปแบบการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา

ทีมา สมพิศ ไห้งาม (2550, หน้า 86)

กำไลทอง จันทรไทยศรี (2553, หน้า 54) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารเป็นบุคคลที่สำคัญที่จะทำให้งานกิจการนักเรียน ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองทั้งทางด้านวิชาการ ด้านอารมณ์ สังคม จิตใจ และบุคลิกภาพที่เหมาะสม และสนองความต้องการของนักเรียน ผู้บริหารต้องมีบทบาท ดังนี้

1. ต้องเข้าใจจุดมุ่งหมาย และวิธีดำเนินงานจัดกิจกรรมนักเรียน และสามารถให้คำปรึกษาแก่นักเรียนและครูที่ปรึกษากิจกรรมได้
2. ต้องชี้แจงนโยบายให้ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทราบ ถึงจุดมุ่งหมายที่ถูกต้องในการจัดกิจกรรมนักเรียน
3. ต้องให้คำปรึกษาและเห็นชอบในแผนการดำเนินงานของกิจกรรมนักเรียนที่จะจัดขึ้นในสถานศึกษา ซึ่งแผนการดำเนินงานเกิดจากการมีส่วนร่วมระหว่างครูที่ปรึกษาและนักเรียนที่วางแผนกิจกรรมตลอดปีการศึกษา
4. ต้องสนับสนุนและอำนวยความสะดวก ในการจัดหาอุปกรณ์เครื่องใช้ ในการจัดกิจกรรมนักเรียน รวมทั้งวิธีการรักษาความปลอดภัยในการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียน
5. ต้องสนับสนุนให้ครูที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียน ไปฝึกอบรมให้มีความรู้ความสามารถในงานกิจกรรมที่ได้รับผิดชอบหรือความรู้พิเศษ เช่น ด้านดนตรี พลศึกษา เป็นต้น
6. ต้องมีการประสานกับผู้ปกครองนักเรียน อยู่เสมอ โดยการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักเรียน เพราะความร่วมมือของผู้ปกครองจะทำให้เกิดความสำเร็จในการจัดกิจกรรมนักเรียนได้เป็นอย่างดี
7. ต้องกำกับดูแลให้บุคลากรทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมนักเรียนปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ โดยรายงานผลการปฏิบัติงานกิจกรรมในสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนทราบอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
8. ต้องจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่สถานศึกษา ท้องถิ่นและจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในวันสำคัญทางศาสนาและวันสำคัญของชาติ
9. ต้องส่งเสริมการกีฬาในสถานศึกษา โดยการจัดแข่งขันกีฬาภายในภายนอกสถานศึกษา และขอความร่วมมือ ครู นักเรียน เกี่ยวกับการกีฬา

10. ต้องนิเทศ ติดตามและวิจัยการดำเนินงานกิจกรรมของนักเรียน ทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา เพื่อนำไปใช้ในการวางแผน การจัดกิจกรรมของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน ควรชี้แจงทำความเข้าใจกับครูให้เข้าใจในนโยบายของสถานศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับงานกิจกรรมนักเรียน ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ตลอดจนชุมชน ให้ตระหนัก และเข้าใจในงานกิจกรรมนักเรียน แต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบในงานกิจกรรมนักเรียน โดยตรง กำหนดแผนงานกิจกรรมนักเรียน จัดให้มีการอบรม หรือประชุมสัมมนา เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับงานกิจกรรมนักเรียน อำนวยความสะดวกให้แก่ฝ่ายกิจกรรมนักเรียนอย่างเต็มที่ และควบคุมการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายและโครงการที่กำหนดไว้ พร้อมทั้งติดตามประเมินผลงานเป็นระยะ ๆ

6. สังเคราะห์องค์ประกอบของขอบข่ายงานกิจกรรมนักเรียน

การบริหารงานกิจกรรมนักเรียนเป็นงานบริหารที่สำคัญด้านหนึ่ง ซึ่งเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน จากความหมาย ความสำคัญ และหลักการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน แสดงให้เห็นว่างานบริหารงานกิจกรรมนักเรียนมีขอบข่ายกว้างขวาง ครอบคลุมกิจกรรมหลาย ๆ กิจกรรม ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ซึ่งมีนัยการศึกษาหลายท่านได้กำหนดขอบข่ายของงานกิจกรรมนักเรียนไว้ทั้งแตกต่างและคล้ายคลึงกัน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านกิจกรรมนักเรียน ดังนี้

สมพิศ ไห้งาม (2550, หน้า 17) ได้กล่าวว่า ขอบข่ายของงานกิจกรรมนักเรียน มีดังนี้

1. กิจกรรมนอกหลักสูตร เป็นกิจกรรมที่ไม่ได้อยู่ในหลักสูตรการเรียนการสอน แต่เป็นกิจกรรมเสริมที่จัดให้นักเรียนเป็นการฝึกประสบการณ์ของนักเรียน ทั้งยังเป็นการเสริมสร้าง ประชาธิปไตยในโรงเรียน เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งได้แก่

- 1.1 กิจกรรมการปฐมนิเทศ-ปัจฉิมนิเทศ
- 1.2 กิจกรรมหน้าเสาธง และการออกกำลังกายหน้าเสาธง
- 1.3 กิจกรรมโฮมรูม
- 1.4 กิจกรรมกีฬาภายใน
- 1.5 กิจกรรมวันสำคัญของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
- 1.6 กิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์และชุมชน

1.7 กิจกรรมเสริมสร้างรายได้ระหว่างเรียน

1.8 กิจกรรมสภานักเรียนและคณะกรรมการนักเรียน

2. กิจกรรมในหลักสูตร เป็นกิจกรรมที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ให้นักเรียนได้เข้าร่วม กิจกรรมและเลือกเข้าร่วมกิจกรรม ดังนี้

2.1 กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี หรือยุวกาชาด หรือผู้บำเพ็ญประโยชน์ เป็นกิจกรรม บังคับในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งต้องเรียนตามเพศและความสมัครใจ

2.2 กิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดกิจกรรมใน สถานศึกษา โรงเรียนสามารถเลือกจัดได้ตามความต้องการของนักเรียน และตามความพร้อมของ โรงเรียน กิจกรรมเหล่านี้ ได้แก่

2.2.1 กิจกรรมส่งเสริมอาชีพ

2.2.2 กิจกรรมส่งเสริมการเกษตร

2.2.3 กิจกรรมส่งเสริมการสหกรณ์

2.2.4 กิจกรรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

2.2.5 กิจกรรมส่งเสริมศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม

2.2.6 กิจกรรมส่งเสริมการใช้สินค้าไทย

2.2.7 กิจกรรมการใช้ห้องสมุด

2.2.8 กิจกรรมส่งเสริมวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตร

2.2.9 กิจกรรมกีฬา

2.2.10 กิจกรรมนันทนาการ

2.2.11 กิจกรรมอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม

2.2.12 กิจกรรมทัศนศึกษา

2.2.13 กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี-ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และ รักษาดินแดน (สำหรับมัธยมศึกษาตอนปลาย)

2.3 กิจกรรมแนะแนว หรือกิจกรรมแก้ปัญหา หรือกิจกรรมพัฒนาการเรียน เป็นกิจกรรมที่จัดให้นักเรียน โดยหมุนเวียนให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรม ในกิจกรรมเหล่านั้น ให้ครบตามความต้องการและความจำเป็น

2.4 กิจกรรมอิสระของผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียน ได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ตามความสนใจ ความสมัครใจ ความ

จำเป็น โดยมีผู้บริหาร โรงเรียน อาจารย์ที่ปรึกษาหรือบุคลากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องคอยดูแล
ใช้เวลาเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นไม่ได้กำหนด คาบเวลาเข้าร่วมกิจกรรม

กฤษณ์ จันทะวงศ์ (2553, หน้า 19) ได้กล่าวว่า ขอบข่ายงานกิจการ
นักเรียนมี 3 ด้าน ดังนี้

1. งานกิจกรรมนักเรียน
2. งานวินัยและปกครองนักเรียน
3. งานบริการและสวัสดิการนักเรียน

นาวิ กริธาทรัพย์ (2553, หน้า 15) ได้กล่าวว่า ขอบข่ายงานกิจการ
นักเรียนมี 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านงานส่งเสริมสุขภาพอนามัยของนักเรียน ได้แก่ การตรวจ
สุขภาพนักเรียน การติดตามผลนักเรียนที่เจ็บป่วย การป้องกันโรคติดต่อหรืออุบัติเหตุใน
โรงเรียน

2. ด้านงานแนะแนว
3. ด้านงานประชาธิปไตยและวินัยนักเรียน ได้แก่ สถานนักเรียน

กิจกรรมส่งเสริมและปกครองจริยธรรมนักเรียน กิจกรรมลูกเสือ/เนตรนารี

อรพิมพ์ ธงไชย (2553, หน้า 32-36) ได้กล่าวว่า ขอบข่ายงาน
กิจการนักเรียนมี 5 งาน ดังนี้

1. การบริการแนะแนว
2. การบริการห้องสมุด
3. กิจกรรมนักเรียน ได้แก่ สถานนักเรียน กิจกรรมบำเพ็ญ

ประโยชน์

4. งานวินัยและปกครองนักเรียน
5. งานบริการสุขภาพอนามัยนักเรียน

กำไลทอง จันทร์ไทยศรี (2553, หน้า 10) ได้กล่าวว่า ขอบข่ายงาน
กิจการนักเรียนมี 3 งาน ดังนี้

1. กิจกรรมนอกหลักสูตร ได้แก่ กิจกรรมสหกรณ์นักเรียน
กิจกรรมกีฬาและนันทนาการ กิจกรรมด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม
กิจกรรมสถานนักเรียน และการส่งเสริมประชาธิปไตย

2. การให้บริการนักเรียน ได้แก่ บริการอาหารกลางวันนักเรียน บริการห้องสมุด บริการรถรับ-ส่งนักเรียน บริการไปรษณีย์-โทรศัพท์ บริการวิชาทหาร

3. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ งานส่งเสริมสุขภาพนักเรียน งานสวัสดิการและทุนการศึกษา งานส่งเสริมความปลอดภัยในโรงเรียน การป้องกันสิ่งเสพติดในโรงเรียน การพัฒนาความประพฤติและระเบียบวินัยนักเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2553, หน้า 25) ได้กล่าวว่า ขอบข่ายงานกิจการนักเรียนมี 2 งาน ดังนี้

1. กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี-ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และ นักศึกษาวิชาทหารสถานศึกษาให้ผู้เรียนเลือกกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียนให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และครบตามหลักสูตรของแต่ละกิจกรรม

2. กิจกรรมชุมนุม ชมรมสถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้เรียนจัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย และเข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจ

โคมฉาย กาศโอสถ (2554, หน้า 82) ได้กล่าวว่า ขอบข่ายงานกิจการนักเรียน มี 4 งาน ดังนี้

1. งานสวัสดิการนักเรียน ได้แก่ การบริการสุขภาพ การบริการอาหารกลางวัน การจัดหาทุนการศึกษา การจัดสันตนาการ

2. งานการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3. งานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ได้แก่ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน เช่น กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี-ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมชุมนุม ชมรม

4. งานกิจกรรมเพิ่มเติม ได้แก่ กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม กิจกรรมอาสาพัฒนาต่าง ๆ

ศิริชัย โอมฤก (2554, หน้า 42) ได้กล่าวว่า ขอบข่ายงานการบริหารงานกิจการนักเรียนมี 4 งาน ดังนี้

1. งานการให้สวัสดิการ ได้แก่ บริการแนะแนว บริการทุนการศึกษา บริการสุขภาพ บริการอาหารในโรงเรียน บริการจดหมาย การไปรษณีย์ และโทรศัพท์ การบริการรับส่งนักเรียน บริการความปลอดภัย บริการเสริมวิชาการ บริการเรียนวิชาทหาร บริการร้านค้าในโรงเรียน บริการศิษย์เก่า

2. งานการควบคุม ได้แก่ งานรับเด็กเข้าเรียนและการจัดทำระเบียบนักเรียน การปกครองนักเรียน
3. งานกิจกรรมนักเรียน ได้แก่ งานกิจกรรมนักเรียน การจัดองค์การนักเรียน
4. งานการสอน ได้แก่ การปฐมนิเทศนักเรียน การสอนซ่อมเสริม และการสอนพิเศษ

เมฆิต กองเงิน (2554, หน้า 10) ได้กล่าวว่า ขอบข่ายงานกิจการนักเรียนมี 5 งาน ดังนี้

1. สถานักเรียน
2. สหกรณ์โรงเรียน
3. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนลูกเสือ – เนตรนารี ยุวกาชาด
4. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนชุมนุมตามความสนใจ
5. กิจกรรมในห้องเรียน

ดวงแก้ว จันทรสุต (2554, หน้า 14-15) ได้กล่าวว่า ขอบข่ายงานกิจการนักเรียนมี 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านงานปกครองและระเบียบวินัยนักเรียน
2. ด้านงานกิจกรรมเสริมหลักสูตร ได้แก่ กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี-ยุวกาชาด กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์
3. ด้านงานสวัสดิการ ได้แก่ แนะแนว ทุนการศึกษา และสหกรณ์โรงเรียน

จากกรศึกษาขอบข่ายงานกิจการนักเรียนข้างต้น นำไปสังเคราะห์องค์ประกอบของขอบข่ายงานกิจการนักเรียนดังแสดงตาราง 2

ตาราง 2 การสังเคราะห์องค์ประกอบของขอบข่ายงานกิจการนักเรียน

องค์ประกอบของขอบข่าย งานกิจการนักเรียน	ผู้วิจัย/นักวิชาการ/ปี										รวม ร้อยละ	
	สมพิศ ให้งาม (2550)	กฤษณ์ จันทวงค์ (2553)	นาวิ กวีธาทิพย์ (2553)	อรพิมพ์ ธงไชย (2553)	กำไลทอง จันทร์ไทยศรี(2553)	กระทรงศักดิ์เกษิการ (2553)	โสมฉาย กาศโอสถ (2554)	ศิริชัย โอมกถ (2554)	เมษิต กองเงิน(2554)	ดวงแก้ว จันทสุตร (2554)		ความถี่
1. กิจกรรมชุมนุม	✓					✓	✓	✓	✓	✓	6	60
2. กิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน								✓	✓		2	20
3. กิจกรรมสภานักเรียน	✓		✓	✓	✓			✓	✓		6	60
4. กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี- ยุวกาชาด	✓		✓	✓		✓	✓	✓	✓		8	80
5. กิจกรรมเสริมสร้างวินัยในโรงเรียน		✓	✓								2	20
6. กิจกรรมกีฬาและนันทนาการ					✓		✓				2	20
7. กิจกรรมนอกหลักสูตร	✓				✓				✓		3	30
8. กิจกรรมอิสระ	✓	✓					✓				3	30
9. การบริการสุขภาพอนามัย			✓	✓			✓				3	30
10. การบริการแนะแนว	✓		✓	✓			✓				4	40
11. การบริการห้องสมุด				✓	✓						2	20
12. งานวินัยและปกครองนักเรียน		✓		✓					✓		3	30
13. งานบริการและสวัสดิการนักเรียน		✓			✓		✓				3	30
14. งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน					✓		✓				2	20

จากตาราง 2 การสังเคราะห์องค์ประกอบของขอบข่ายงานกิจการนักเรียน

ผู้วิจัยเลือกขอบข่ายงานกิจการนักเรียนที่มีค่าร้อยละ 60 ขึ้นไป คือ กิจกรรมชุมนุม

กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี-ยุวกาชาด กิจกรรมสถานักเรียนเป็นองค์ประกอบขอบข่ายงาน
กิจการนักเรียน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

6.1 กิจกรรมชุมนุม

มีผู้กล่าวถึงกิจกรรมชุมนุมไว้ ดังนี้

สมพิศ ไห้งาม (2550, หน้า 42) ได้กล่าวว่า ชุมนุมเป็นการรวมกลุ่มของ
นักเรียนที่มีความสนใจในวิชาการหรือกิจกรรม อย่างเดียวกัน และสมัครใจดำเนินการ
กิจกรรมร่วมกัน มีการกำหนดวัตถุประสงค์และระเบียบ ข้อบังคับของชุมนุม โดยมีอาจารย์
ที่ปรึกษาคอยให้คำแนะนำในการปฏิบัติงาน

เมฆิต กองเงิน (2554, หน้า 33) ได้กล่าวว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนชุมนุม
ตามกลุ่มสนใจ เป็นกิจกรรมที่ทางโรงเรียนมุ่งเน้นให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมตามความรู้
ความสามารถ ความสนใจของตน เพื่อให้รู้จักการทำงานเป็นหมู่คณะและการมีส่วนร่วม
โดยนำหลักการ วัฒนธรรม จริยธรรม กระบวนการ ในระบอบ การปกครองประชาธิปไตย
มาประยุกต์ใช้ให้บรรลุอุดมการณ์ประชาธิปไตยและปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะเชิง
พฤติกรรมด้านประชาธิปไตยคือ การตระหนักรู้ในคุณค่าของประชาธิปไตย การเคารพใน
สิทธิและหน้าที่ของตนเอง และของผู้อื่น การเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์
ส่วนตน การศรัทธาและเชื่อมั่นในการทำงานเป็นหมู่คณะและการมีส่วนร่วม การนิยม
แก้ปัญหาความขัดแย้งโดยวิธีการทางปัญญา กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนชุมนุมตามกลุ่มสนใจ
ที่ทางโรงเรียนควรจัดให้นักเรียน ได้แก่ ชุมนุมตามความสนใจ ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้
ต่าง ๆ เช่น ชุมนุมภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาล้านนา ภาษาจีน คณิตศาสตร์ วิทยา
ศาสตร์ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ศิลปะ ดนตรี กีฬา ประติษฐ์ เย็บปักถักร้อย เป็นต้น

สรุป กิจกรรมชุมนุม เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการเติมเต็มความรู้ ความชำนาญ
และประสบการณ์ของผู้เรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อการค้นพบความถนัดความสนใจของ
ตนเอง และพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ ตลอดจนการพัฒนาทักษะของสังคม และปลูกฝัง
จิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม

6.1.1 วัตถุประสงค์ ในการจัดตั้งชุมนุม มีดังนี้

6.1.1.1 เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกซึ่งความสามารถพิเศษ
ได้ร่วมกิจกรรม ตามความถนัดและความสนใจ

6.1.1.2 เพื่อให้ให้นักเรียนได้กระทำกิจกรรมร่วมกัน ทำให้เกิดพัฒนาการ
ทางสังคมและ มีเพื่อนมากขึ้น

- 6.1.1.3 เพื่อให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- 6.1.1.4 เพื่อส่งเสริมความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์
- 6.1.1.5 เพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนมีความสามัคคี มีความรับผิดชอบ และเสียสละเพื่อส่วนรวม
- 6.1.1.6 เพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำและให้รู้จักการเป็นผู้ตามที่ดีตาม กระบวนการประชาธิปไตย
- 6.1.1.7 เพื่อให้นักเรียนได้รับความสนุกสนานและความเพลิดเพลิน เป็นการผ่อนคลาย อารมณ์ และลดความตึงเครียด
- 6.1.1.8 เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียน ช่วยลด ช่องว่างระหว่างครู อาจารย์กับนักเรียน ทำให้ครูรู้จักนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น
- 6.1.1.9 เพื่อเป็นการจัดประสบการณ์ให้แก่ นักเรียน และช่วยส่งเสริม การเรียนการสอน ตามหลักสูตรให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
- 6.1.1.10 เพื่อส่งเสริมบุคลิกภาพของนักเรียน ทำให้มีความเชื่อมั่นใน ตนเอง รู้จักร่วมมือ กับบุคคลอื่น มีความสุภาพอ่อนโยน มีวินัยและรู้จักควบคุมตนเอง
- 6.1.2 หลักการจัดชุมนุม
- การจัดชุมนุมควรคำนึงถึงขั้นตอนของการจัดชุมนุมดังต่อไปนี้
- 6.1.2.1 กำหนดวัตถุประสงค์ของชุมนุม ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ขององค์การ
- 6.1.2.2 วางโปรแกรมของชุมนุม เป็นการกำหนดขอบเขตของงาน วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีดำเนินการ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป
- 6.1.2.3 กำหนดผู้รับผิดชอบและขอบเขตความรับผิดชอบในการจัด ดำเนินงาน กิจกรรมจะสัมฤทธิ์ผลระดับใด ก็ต้องขึ้นอยู่กับความสนใจและการสนับสนุน ของบุคคลทุกกลุ่ม ได้แก่ ครู หรืออาจารย์ที่ปรึกษา นักเรียน หรือนักศึกษา
- 6.1.2.4 จัดดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้ สมาชิก ขนาดของชุมนุม การตั้งชื่อชุมนุม ค่าธรรมเนียม การสมัครเข้าเป็นสมาชิกตามชุมนุม เครื่องหมายประจำตัว สมาชิก ระเบียบ ข้อบังคับ ตำแหน่งของกรรมการในการดำเนินงาน เป็นต้น
- การจัดตั้งชุมนุมในโรงเรียนอาจจัดแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ ชุมนุมทาง วิชาการ ได้แก่ ชุมนุมวิทยาศาสตร์ ชุมนุมภาษาอังกฤษ ชุมนุมประวัติศาสตร์ เป็นต้น อีก

ประเภทหนึ่งคือ ชุมนุมที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ เช่น ชุมนุมลีลาศ ชุมนุมถ่ายรูปรูป ชุมนุมช่อมสร้างวิทยุ เป็นต้น

6.2 กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี-ยุวกาชาด

กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี-ยุวกาชาด หมายถึง กิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังระเบียบวินัย กฎเกณฑ์ เพื่อการอยู่ร่วมกันในสภาพชีวิตต่าง ๆ นำไปสู่พื้นฐานการทำประโยชน์ให้แก่สังคม และวิถีชีวิตในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งกระบวนการจัดให้เป็นไปตามข้อกำหนดของของคณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติ ยุวกาชาด

กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี-ยุวกาชาด เป็นกิจกรรมที่มุ่งจัดให้ความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ในการจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ให้มีระเบียบวินัย การรู้จักการทำงานเป็นทีมงาน รู้จักเสียสละ รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น ฝึกการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ให้รู้จักหลักการประชาธิปไตย การแก้ปัญหาด้วยสติปัญญา (เมฆิต กองเงิน, 2554, หน้า 32-33)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงโปรดเกล้ามีพระบรมราโชวาทว่า กิจกรรมลูกเสือมุ่งฝึกหัดอบรมให้มีความรู้ความสามารถพิเศษ ให้มีระเบียบวินัยและให้รู้จักเห็นใจจริงใจต่อผู้อื่น พร้อมทั้งถือเอาเป็นหน้าที่ที่จะต้องช่วยเหลือผู้อื่น ด้วยความเมตตาเพื่อแผ่ที่ได้พิจารณาอย่างดีแล้ว จึงเป็นสิ่งที่บ้านเมืองต้องการ และเป็นองค์ประกอบที่สำคัญส่วนหนึ่ง ช่วยให้ลูกเสือสามารถรักษา เสริมสร้างความเป็นปึกแผ่นของคนไทยไว้ได้ในวันข้างหน้าและสามารถจรรโลงประเทศไทยให้เจริญมั่นคงต่อไปได้

กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี เป็นกิจกรรมที่ทางโรงเรียนมุ่งเน้นให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมตามความรู้ความสามารถ ความสนใจของตน เพื่อให้รู้จักการทำงานเป็นหมู่คณะและการมีส่วนร่วม โดยนำหลักการ วัฒนธรรม จริยธรรม กระบวนการ ในระบอบการปกครองประชาธิปไตย มาประยุกต์ใช้ให้บรรลุอุดมการณ์ประชาธิปไตยและปลูกฝังให้ผู้เรียน มีคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมด้านประชาธิปไตย คือ การตระหนักรู้ในคุณค่าของประชาธิปไตย การเคารพในสิทธิและหน้าที่ของตนเองและของผู้อื่น การเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน การศรัทธาและเชื่อมั่นในการทำงานเป็นหมู่คณะและการมีส่วนร่วม การนิยมแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยวิธีการทางปัญญา

กิจกรรมยุวกาชาดเป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม ระเบียบวินัยมีจิตสำนึกในการทำประโยชน์ให้แก่สังคม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ

สังคมไทย โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจร เน้นทักษะ กระบวนการ ตั้งแต่ศึกษาวិเคราะห์วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมิน ปรับปรุงการทำงาน และการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม (กระทรวงศึกษาธิการ, หน้า 25)

6.2.1 กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี

สมพร บุญใหญ่เอก (2554, หน้า 20-25) ได้กล่าวถึง หลักการ วัตถุประสงค์ ขอบข่าย แนวทางการจัดกิจกรรม เงื่อนไข และการประเมินผลกิจกรรม ลูกเสือ เนตรนารี โดยมีรายละเอียด ดังนี้

6.2.1.1 หลักการ

กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีมีหลักการสำคัญ ดังนี้

1. มีศาสนาเป็นหลักยึดทางจิตใจ จงรักภักดีต่อศาสนาที่ตนเคารพ นับถือ และพึงปฏิบัติศาสนกิจด้วยความจริงใจ
2. จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และประเทศชาติของตน พร้อมด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนสันติสุขและสันติภาพ ความเข้าใจที่ดีซึ่งกันและกัน เกิดความร่วมมือซึ่งกันและกัน ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ
3. เข้าร่วมพัฒนาสังคม ยอมรับ และให้ความเคารพในเกียรติและศักดิ์ศรีของผู้อื่นและเพื่อนมนุษย์ทุกคน รวมทั้งธรรมชาติและสรรพสิ่งทั้งหลายในโลก
4. มีความรับผิดชอบต่อการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
5. ลูกเสือทุกคนต้องยึดมั่นในการปฏิญาณและกฎของลูกเสือ

6.2.1.2 วัตถุประสงค์

ตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551 ระบุว่า คณะลูกเสือแห่งชาติมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาลูกเสือทั้งทางกาย สติปัญญาจิตใจ และศีลธรรม ให้เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ และช่วยสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความสามัคคีและมีความเจริญก้าวหน้า ทั้งนี้ เพื่อความสงบสุข และความมั่นคงของประเทศชาติตามแนวทางดังต่อไปนี้

1. ให้ในการสังเกต จดจำ เชื่อฟัง และฟังตนเอง
2. ให้ชื่อสัตย์สุจริต มีระเบียบวินัยมีนิสัยและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
3. ให้รู้จักบำเพ็ญตนเพื่อสาธารณประโยชน์
4. ให้รู้จักทำการฝีมือ และฝึกฝนให้ทำกิจการต่าง ๆ ตามความ

เหมาะสม

5. ให้รู้จักรักษาและส่งเสริมจารีตประเพณี วัฒนธรรมและความมั่นคงของชาติ

6.2.1.3 ขอบข่าย

กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี เป็นกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังระเบียบและกฎเกณฑ์เพื่อการอยู่ร่วมกัน ให้รู้จักการเสียสละและบำเพ็ญประโยชน์แก่สังคมและวิถีในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งการจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ให้เป็นไปตามข้อบังคับของสำนักงานลูกเสือแห่งชาติรวมทั้งให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยกำหนดหลักสูตรเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. ลูกเสือสำรอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3
2. ลูกเสือสามัญ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6
3. ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3
4. ลูกเสือวิสามัญ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

6.2.1.4 แนวการจัดกิจกรรม

การจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี มีแนวทางการจัดกิจกรรมตามวิธีการลูกเสือ (Scout Method) ซึ่งมีองค์ประกอบ 7 ประการ คือ

1. คำปฏิญาณและกฎ ถือเป็นหลักเกณฑ์ที่ลูกเสือทุกคนให้คำมั่นสัญญาว่าจะปฏิบัติตามกฎของลูกเสือ กฎของลูกเสือมีไว้ให้ลูกเสือเป็นหลักในการปฏิบัติ ไม่ได้ “ห้าม” หรือ “บังคับให้ทำ” แต่ถ้า “ทำ” ก็จะทำให้เกิดผลดีแก่ตัวเอง เป็นคนดี ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้มีเกียรติเชื่อถือได้ ฯลฯ
2. เรียนรู้จากการกระทำเป็นการพัฒนาส่วนบุคคล ความสำเร็จหรือไม่สำเร็จของผลงาน อยู่ที่การกระทำของตนเอง ทำให้มีความรู้ที่ชัดเจนและสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเองได้ และท้าทายความสามารถของตนเอง
3. ระบบหมู่ เป็นรากฐานอันแท้จริงของการลูกเสือ เป็นพื้นฐานในการอยู่ร่วมกันการยอมรับซึ่งกันและกัน การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ การช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นการเรียนรู้ การใช้ประชาธิปไตยเบื้องต้น
4. การใช้สัญลักษณ์ร่วมกัน ฝึกให้มีความเป็นหนึ่งเดียวกันในการเป็นสมาชิกลูกเสือ เนตรนารี ด้วยการสัญลักษณ์ร่วมกัน ได้แก่ เครื่องแบบ เครื่องหมาย การทำความเคารพ รหัส คำปฏิญาณ กฎ คติพจน์ คำขวัญฯ เป็นต้น วิธีการนี้จะช่วยให้

ผู้เรียนตระหนักและภาคภูมิใจในการเป็นสมาชิกขององค์การลูกเสือแห่งโลก ซึ่งมีสมาชิกอยู่ทั่วโลกและเป็นองค์กรที่จำนวนสมาชิกมากที่สุดในโลก

5. การศึกษาธรรมชาติ คือ สิ่งสำคัญอันดับหนึ่งในกิจกรรมลูกเสือ ธรรมชาติอันโปร่งใสตามชนบท ป่าเขา ป่าละเมาะ และพุ่มไม้ เป็นที่ปรารถนาอย่างยิ่งในการไปทำกิจกรรมกับธรรมชาติ การปีนเขา ตั้งค่ายพักแรมในสุดสัปดาห์ หรือตามวาระของการอยู่ค่ายพักแรมตามกฎระเบียบ เป็นที่เสนาหาแก่เด็กทุกคน ถ้าขาดสิ่งนี้แล้ว ก็ไม่เรียกว่าใช้ชีวิตแบบลูกเสือ

6. ความก้าวหน้าในการเข้าร่วมกิจกรรม กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดให้เด็กทำต้องมีความก้าวหน้าและดึงดูดใจ สร้างให้เกิดความกระตือรือร้น อยากรู้อยากจะทำและวัตถุประสงค์ในการจัดแต่ละอย่างให้สัมพันธ์กับความหลากหลายในการพัฒนาตนเอง เกมการเล่นที่สนุกสนาน การแข่งขันกัน ก็เป็นสิ่งดึงดูดใจและเป็นการจูงใจที่ดี

7. การสนับสนุนโดยผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่เป็นผู้ชี้แนะหนทางที่ถูกต้องให้แก่เด็กเพื่อให้เกิด ความมั่นใจในการที่จะตัดสินใจกระทำสิ่งใดลงไป ทั้งคู่มีความต้องการซึ่งกันและกัน เด็กก็ต้องการให้ผู้ใหญ่ช่วยชี้แนะ ผู้ใหญ่เองก็ต้องการนำพาให้ไปสู่หนทางที่ดี ให้ได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้องและดีที่สุด จึงเป็นการร่วมมือกันทั้งสองฝ่าย

6.2.1.5 เงื่อนไข

1. เวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม

การจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ตามหลักสูตรในแต่ละระดับชั้น สถานศึกษาอาจจัดเวลาได้ตามความเหมาะสม ส่วนการจัดกิจกรรมเพื่อรับเครื่องหมายวิชาพิเศษของลูกเสือ เนตรนารีแต่ละประเภทอาจใช้เวลาเรียนปกติหรือนอกเวลาเรียนก็ได้

2. การจัดกิจกรรม

2.1 การจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ตามหลักสูตร ควรจัดให้มีการเปิดประชุมกองทุกครั้ง เพื่อเป็นการฝึกตามระเบียบวินัยในตนเอง โดยปฏิบัติตามขั้นตอน ดังนี้

2.1.1 พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)

2.1.2 เกมหรือเพลง

2.1.3 เรียนตามหลักสูตร

2.1.4 การเล่าเรื่องสั้นที่เป็นประโยชน์

2.1.5 พิธีปิด (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

2.2 กิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรม การเดินทางไกลและอยู่ค่ายพักแรม มีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกให้ลูกเสือมีความอดทนอยู่ในระเบียบวินัย รู้จักช่วยเหลือตัวเอง รู้จักอยู่และทำงานร่วมกับผู้อื่น ตลอดจนเรียนวิชาลูกเสือเพิ่มเติม ผู้บังคับบัญชาลูกเสือจำเป็นต้องวางแผนนำลูกเสือที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อลูกเสือ ต่องาน การอยู่ค่ายพักแรม และตามหน้าที่ของตนเอง จึงจำเป็นต้องหาโอกาสให้ลูกเสือของตนได้มีโอกาสในการอยู่ค่ายพักแรมเสมอ ให้ผู้กำกับลูกเสือไปฝึกเดินทางไกล และอยู่ค่ายพักแรมปีหนึ่งไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง ครั้งหนึ่งให้อยู่ค่ายพักแรมอย่างน้อย 1 คืน

2.3 กิจกรรมพิธีการ สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมพิธีการ เช่น พิธีเข้าประจำกอง พิธีทบทวน คำปฏิญาณและสวนสนาม พิธีถวายราชสดุดี พิธีประดับเครื่องหมายต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อให้ลูกเสือมีความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าในการเป็นลูกเสือ

2.4 กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ สถานศึกษาควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมให้ลูกเสือได้บำเพ็ญประโยชน์ตามอุดมการณ์ของลูกเสือ

3. ผู้บังคับบัญชารับผิดชอบการฝึกอบรมวิชาเกี่ยวกับลูกเสือขึ้นความรู้เบื้องต้นในแต่ละประเภท

4. สถานศึกษาควรให้มีการจัดตั้งกลุ่มหรือกองลูกเสือตามข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ

6.2.1.6 การประเมินผลกิจกรรม

การประเมินผลกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี เป็นกระบวนการทดสอบความสามารถและพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนลูกเสือ เนตรนารี ซึ่งนอกจากพิจารณาความรู้ตามทฤษฎีแล้ว ต้องพิจารณาด้านความประพฤติ พฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมที่เน้นทักษะและการปฏิบัติต่าง ๆ ด้วยวิธีการประเมินที่หลากหลายและการประเมินตามสภาพจริง ซึ่งแบ่งการประเมินผลออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. กิจกรรมบังคับ เป็นการประเมินผลกิจกรรมตามหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนผ่านเกณฑ์การตัดสินเลื่อนขั้นหรือจบหลักสูตร โดยการเข้าร่วมกิจกรรมและผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด มีการประเมินผลตลอดภาคเรียนปี โดยวิธีการสังเกตการณ์เข้าร่วมกิจกรรม การซักถาม การทดสอบ ภาคทฤษฎีและปฏิบัติ โดย

กำหนดเกณฑ์การประเมินเป็น “ผ่าน” และ “ไม่ผ่าน” ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมครบตามเกณฑ์ ปฏิบัติกิจกรรมและมีผลงานชิ้นงาน/คุณลักษณะตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ไม่ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่ครบตามเกณฑ์ ไม่ผ่านการปฏิบัติกิจกรรม หรือมีผลงานชิ้นงาน/คุณลักษณะไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

2. วิชาพิเศษ การประเมินผลวิชาพิเศษในแต่ละวิชา ใช้วิธีการทดสอบทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ตามหลักเกณฑ์ในข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ

6.2.2 กิจกรรมยุวกาชาด

กระทรวงศึกษาธิการ (2553, หน้า 33-37) ได้กล่าวถึง หลักการ วัตถุประสงค์ ขอบข่าย แนวทางการจัดกิจกรรม เงื่อนไข และการประเมินผลกิจกรรมยุวกาชาด โดยมีรายละเอียด ดังนี้

6.2.2.1 หลักการ

กิจกรรมยุวกาชาดมีหลักการของการจัดกิจกรรม ดังนี้

1. เป็นกิจกรรมที่สร้างพื้นฐานในการคิดและปฏิบัติตามหลักการกาชาดและยุวกาชาดกฎหมายมนุษยชน และสิทธิมนุษยชน รวมทั้งทักษะในการจัดการทักษะในการดำเนินชีวิต สามารถคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้
2. มีความเป็นเอกภาพและมีความหลากหลายในกิจกรรม กล่าวคือ เป็นกิจกรรม ที่มีโครงสร้างหลักสูตรยืดหยุ่น ทั้งนี้เพื่อความจำเป็นและความสอดคล้องสำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ความเป็นไทย และความเป็นพลเมืองดีของชาติ
3. สามารถสนองตอบต่อสภาพความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษาและท้องถิ่น

6.2.2.2 วัตถุประสงค์

กิจกรรมยุวกาชาด เป็นการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในระบบหน่วย กลุ่ม หมู่ เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และเกิดทักษะเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักการกาชาดและยุวกาชาด การคุ้มครอง กฎหมายมนุษยธรรม สิทธิมนุษยธรรม การช่วยเหลือ การรักษาสุขภาพ และสมรรถภาพที่ดี บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การสร้างสัมพันธภาพและความเข้าใจอันดีจะนำไปสู่สันติภาพ ก่อให้เกิดความสุขในการอยู่ร่วมกันทุกแห่งหน (ข้อบังคับแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 60 พุทธศักราช 2550 หมวดที่ 9 ว่าด้วยยุวกาชาด) จึงกำหนดจุดมุ่งหมาย

ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. มีอุดมคติในศานติสุข มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
2. มีความรู้ ความชำนาญในเรื่องการรักษาอนามัยของตนเองและผู้อื่น ตลอดจนพัฒนาตนเองทางร่างกาย จิตใจ คุณธรรม และดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาติ
3. มีความรู้ ความเข้าใจในหลักการและอุดมการณ์กาชาด มีคุณธรรมจริยธรรม และมีจิตใจเมตตากรุณาต่อเพื่อนมนุษย์
4. บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ชุมชน สังคม และประเทศชาติ
5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
6. มีสัมพันธภาพและมิตรภาพที่ดีต่อบุคคลทั่วไป

6.2.2.3 ขอบข่าย

การจัดกิจกรรมยุวกาชาด กำหนดโครงสร้างหลักสูตรยุวกาชาดในสถานศึกษาเป็น 4 ระดับ ดังนี้

ยุวกาชาดระดับ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ยุวกาชาดระดับ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

ยุวกาชาดระดับ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

ยุวกาชาดระดับ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

6.2.2.4 แนวการจัดกิจกรรม

การจัดกิจกรรมยุวกาชาด ประกอบด้วยกิจกรรมหลักและกิจกรรมพิเศษ ดังนี้

1. กิจกรรมหลัก หมายถึง กิจกรรมซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่สมาชิกยุวกาชาดทุกคนต้องเข้าร่วมกิจกรรม กิจกรรมหลักประกอบด้วย 4 กลุ่มกิจกรรม คือ
 - 1.1 กลุ่มกิจกรรมกาชาดและยุวกาชาด เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้สมาชิกยุวกาชาดมีความรู้ ความเข้าใจในหลักการและอุดมการณ์ของกาชาด มีศรัทธาในการเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความเสียสละ เป็นคนดี มีคุณธรรม ช่วยสร้างสรรค์สังคม เป็นผู้นำในการเผยแพร่กิจกรรมกาชาดและยุวกาชาด กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ ส่งเสริมศักยภาพ คุณค่าของความเป็นมนุษย์ บทบาท ชาย-หญิง เป็นผู้ที่มีทักษะ

ชีวิตในการจัดการกับปัญหาอุปสรรคต่างๆ มีความพร้อมเพื่อการปรับตัวเรื่องต่างๆ ในอนาคต ประกอบด้วยสาระที่เกี่ยวข้องเรื่อง

1.1.1 กษัตริย์ศาสตร์

1.1.2 สภากษัตริย์ไทย

1.1.3 ยุทธศาสตร์

1.2 กลุ่มกิจกรรมสุขภาพ เป็นการจัดการกิจกรรมให้สมาชิกยุวกษัตริย์ ได้ศึกษาและฝึกฝนทักษะการป้องกันชีวิตและสุขภาพ การเสริมสร้างสมรรถภาพ มีความรู้ และทักษะในการรักษาอนามัยของตนเอง และส่งเสริมอนามัยของผู้อื่น การปฐมพยาบาล และเคหะพยาบาลการเตรียมตัวป้องกันอุบัติเหตุและภัยอันตรายต่างๆ เช่น มีทักษะในการป้องกันตนเองจากการถูกล่วงละเมิดชีวิตครอบครัว อิทธิพลจากสื่อและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยสาระที่เกี่ยวข้องเรื่อง

1.2.1 สุขภาพ

1.2.2 การป้องกันชีวิตและสุขภาพ

1.3 กลุ่มกิจกรรมสัมพันธภาพและความเข้าใจอันดี เป็นการจัดการกิจกรรมให้สมาชิกยุวกษัตริย์ได้รู้จักตนเอง มีระเบียบวินัย มีบุคลิกภาพที่ดี รู้จักปรับตัวเข้ากับผู้อื่นและสังคมได้ดี มีความสามัคคี มีสัมพันธภาพและความเข้าใจอันดีกับบุคคลทั่วไป ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลที่มีพื้นฐานการดำรงชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีการพบปะแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของยุวกษัตริย์ที่ปฏิบัติงานเสริมสันติภาพซึ่งเป็นพื้นฐานของการทำงานในด้านอื่น ๆ ต่อไป ประกอบด้วยสาระที่เกี่ยวข้องเรื่อง

1.3.1 ความสามัคคีและความพร้อมเพรียง

1.3.2 ความมีระเบียบวินัย

1.3.3 สัมพันธภาพและความเข้าใจอันดี

1.4 กลุ่มกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เป็นการจัดการกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้สมาชิกยุวกษัตริย์ปฏิบัติตนเพื่อสนองต่ออุดมการณ์และวัตถุประสงค์ของยุวกษัตริย์ มีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และมรดกของชาติ พร้อมทั้งจะอนุรักษ์ สภาพแวดล้อมและธรรมชาติ เป็นผู้ที่มีความเสียสละ และบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมประกอบด้วยสาระที่เกี่ยวข้องเรื่อง

1.4.1 การบำเพ็ญประโยชน์

1.4.2 การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ในแต่ละสาระของกิจกรรมหลักทั้ง 4 กลุ่มกิจกรรม สถานศึกษาสามารถปรับแต่ละสาระมาน้อยแตกต่างกันได้ตามความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น สภาพการณ์ปัจจุบันความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน รวมทั้งความพร้อมของสถานศึกษา ทั้งนี้ให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานศึกษาดุลยพินิจของสถานศึกษา

2. กิจกรรมพิเศษ เป็นกิจกรรมที่จัดเสริมกิจกรรมหลักโดยผู้สอนเป็นผู้กำหนดเวลาในการจัดกิจกรรมได้ตามความเหมาะสม มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถพื้นฐานในการดำรงชีวิตในสังคมตามความเหมาะสมกับวัยและความต้องการของท้องถิ่น โดยผู้เรียนสามารถเลือกเข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัดหรือความสนใจ และมีเกณฑ์การประเมินตามที่กำหนดแต่ละกิจกรรม เมื่อผ่านเกณฑ์ผู้เรียนจึงจะมีสิทธิประดับเครื่องหมายกิจกรรมพิเศษนั้น ๆ มีจำนวน 54 กิจกรรม

6.2.2.5 เงื่อนไข

1. เวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม การจัดกิจกรรมยวภูษาตามหลักสูตรในแต่ละระดับชั้น สถานศึกษาอาจจัดเวลาได้ตามความเหมาะสม ส่วนการจัดกิจกรรมเพื่อรับเครื่องหมายกิจกรรมพิเศษของยวภูษาแต่ละประเภทอาจใช้เวลาเรียนปกติหรือนอกเวลาเรียนก็ได้

2. การจัดกิจกรรม ควรจัดให้มีพิธีเปิดและพิธีปิดกิจกรรมยวภูษาดูทุกครั้งก่อนที่จะมีการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อเป็นการฝึกความมีระเบียบวินัยในตนเอง โดยปฏิบัติตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 พิธีเปิดกิจกรรมยวภูษาดู

2.1.1 เรียกสมาชิกเข้าแถวครึ่งวงกลมหน้าเสาธง

2.1.2 ชักธงยวภูษาดูขึ้นสู่ยอดเสา

2.1.3 สงบนิ่ง

2.1.4 กล่าวคำปฏิญาณตนยวภูษาดู

2.1.5 ตรวจและรายงาน

2.1.6 นัดหมายและชี้แจง

2.2 พิธีปิดกิจกรรมยวภูษาดู

2.1.1 เรียกสมาชิกเข้าแถวครึ่งวงกลมหน้าเสาธง

2.1.2 น้ดหมายและชี้แจง

2.1.3 ช้กชงยวูกษษดลชง

2.1.4 เล็กแถว

2.3 กิจกรรณพีธีการ สถษนศีกษษควรวจ้ดกิจกรรณพีธีการยวูกษษดลชง
เช่ณ พีธีเช้ษษประจ้ษหมู่ พีธีทบทวนค้ษปฏิญษณตณยวูกษษดลชงและสวณสนษณม พีธีประด้ษ
คเรื่อกษหมษยต้ษง ๆ เป่ณต้ษน

2.4 กิจกรรณบ้ษเพื่ญประโยชน่ สถษนศีกษษควรวสงเสริมให้
ยวูกษษดลชงบ้ษเพื่ญประโยชน่ท้ชงในสถษนศีกษษและนอชสถษนศีกษษ

3. พ้ษน้ษยวูกษษดลชงควรวช้ษนการฝีกอบรณมหล้กสฐตรเจ้ษษน้ษที่และ
พ้ษบ้ษงค้ษบ้ษญษยวูกษษดลชงหล้กสฐตรคเรื่อกษสวณหล้กสฐตรหน้ชง เช่ณ หล้กสฐตรคเรื่อกษสวณ หล้กสฐตรพ้ษน้ษ
ยวูกษษดลชง เป่ณต้ษน

4. สถษนศีกษษควรวให้ม่มีการจ้ดต้ษงหมู่ยวูกษษดลชงตามช้ษบ้ษงค้ษ

6.2.2.6 การประเม็นผลกิจกรรณ

การประเม็นผลกิจกรรณยวูกษษดลชง เป่ณกระบวณการทศสอบคววม
สษษมารถและพ้ษฒนษการด้ษนต้ษง ๆ ชงพ้ษช้ษร่วมกิจกรรณ ช้ชงนอชจากพิจษรณษคววมรู้
ตามทฤษฎีแล้ว ย้ชงด้ชงพิจษรณษด้ษนคววมประพฤติ และพฤติกรรณการเช้ษร่วมกิจกรรณที่
เน่ชงท้ชงษและกษปฏิบ้ษติต้ษง ๆ ด้ชงวธิธีการประเม็นที่หลษกหลษยและกษประเม็นตาม
สภษษพจริง ช้ชงแบ่งการประเม็นผลอชกชงเป่ณ 2 ส่วน คีอ

1. กิจกรรณหล้ก เป่ณการประเม็นผลกิจกรรณตามหล้กสฐตร เพื่อให้
พ้ษเรื่ยชผ่านเกณษท้ชงการต้ดลชนเลื่อกษช้ชงหรือจบหล้กสฐตร โดยกษการเช้ษร่วมกิจกรรณและผ่าน
การประเม็นตามเกณษท้ชงสถษนศีกษษก้ษษนค มีกษการประเม็นผลตลชดภษคเรื่ยชชงปี โดย
วธิธีการส้ชงเกตการณ้ช้ชงร่วมกิจกรรณ การช้ชงกษษม และกษการทศสอบท้ชงภษคทฤษฎีและ
ปฏธิบ้ษติ โดยก้ษษนคผลกษการประเม็นเป่ณ “ผ่าน” และ “ม่ผ่าน” ผ่าน หมายถ้ชง พ้ษเรื่ยชมีเวลษ
เช้ษร่วมกิจกรรณครบตามเกณษท้ชง ปฏธิบ้ษติกิจกรรณและมีผลงษน/ช้ชงงษน/คณล้กษษณชงตาม
เกณษท้ชงสถษนศีกษษก้ษษนค ม่ผ่าน หมายถ้ชง พ้ษเรื่ยชมีเวลษเช้ษร่วมกิจกรรณม่ครบตาม
เกณษท้ชง ม่ผ่านกษการปฏธิบ้ษติกิจกรรณ หรือมีผลงษน/ช้ชงงษน/คณล้กษษณชงม่เป่ณไปตามเกณษท้ชง
สถษนศีกษษก้ษษนค

2. กิจกรรณพิเศษ การประเม็นเพื่อให้พ้ษเรื่ยชมีลธิษธีประด้ษ
คเรื่อกษหมษยกิจกรรณพิเศษได้ เมื่อพ้ษเรื่ยชสษษมารถสอบผ่านเกณษท้ชงสถษนศีกษษก้ษษนค

6.3 กิจกรรมสถานักเรียน

กิจกรรมสถานักเรียน หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการปกครองตนเอง เพื่อพัฒนาวิธีการปกครองแบบประชาธิปไตย และเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนักเรียน ตั้งแต่การเลือกตั้งสมาชิกสถานักเรียน ซึ่งประกอบด้วย นายกสภาหรือ ประธานสภา และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ เช่น กรรมการ เลขานุการ เกร็ดญิก เป็นต้น เป็นการฝึก ให้นักเรียนรู้จักการบริหารองค์การ รู้จักทำงานโดยพึ่งเสียงจากสมาชิก ก่อให้เกิดความสามารถ ในด้านการเป็นผู้นำ รู้จักร่วมมือกันทำงาน เพื่อไปสู่วัตถุประสงค์ที่วางไว้ เป็นการสร้างพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ทางโรงเรียนได้ให้มีการจัดกิจกรรมนักเรียนที่เรียกว่า สภานักเรียน

สมพิศ ให้งาม (2550, หน้า 35-40) ได้กล่าวถึง วัตถุประสงค์ องค์ประกอบ ของสถานักเรียน หลักการจัดสถานักเรียน ลักษณะสถานักเรียนที่ดี และหน้าที่ความรับผิดชอบของสถานักเรียน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

6.3.1 วัตถุประสงค์ มีดังนี้

6.3.1.1 เพื่อฝึกความรับผิดชอบและทำให้นักเรียนรู้จักการปกครองตนเองในสังคมประชาธิปไตย

6.3.1.2 เพื่อเป็นการส่งเสริมนโยบายของโรงเรียน และช่วยกันรักษาระเบียบข้อบังคับ ของโรงเรียน

6.3.1.3 เพื่อเป็นแหล่งกลางการจัดกิจกรรมของนักเรียน

6.3.1.4 เพื่อฝึกให้นักเรียนรู้จักการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

6.3.1.5 เพื่อฝึกให้นักเรียนรู้จักการวางโครงการดำเนินงานและประสานงานกับผู้อื่นด้วยดี

6.3.1.6 เพื่อส่งเสริมความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีระหว่างครู อาจารย์ และนักเรียน

6.3.1.7 เพื่อส่งเสริมความสามัคคีและช่วยให้เกิดความมีน้ำใจต่อหมู่คณะ

6.3.1.8 เพื่อฝึกนักเรียนให้เป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย

6.3.1.9 เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจการบางอย่างของโรงเรียน

- 6.3.1.10 เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่าของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย
- 6.3.1.11 เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง และรู้จักเคารพสิทธิ และความคิดเห็นของผู้อื่น
- 6.3.1.12 เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ
- 6.3.1.13 เพื่อให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในหน้าที่ต่อตนเองและสังคม
- 6.3.2 องค์ประกอบของสถานนักเรียน มีองค์ประกอบ ดังนี้
- 6.3.2.1 คณะกรรมการผู้แทนนักเรียน มีหน้าที่วางระเบียบหรือข้อบังคับแก่นักเรียนใน โรงเรียน ควบคุมตรวจตราการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารนักเรียน
- 6.3.2.2 คณะกรรมการบริหารนักเรียน มีหน้าที่บริหารกิจกรรมนักเรียน ทั้งในและนอก โรงเรียน
- 6.3.2.3 คณะกรรมการตุลาการนักเรียน มีหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีของนักเรียน ให้เป็นไป ตามระเบียบข้อบังคับของสถานนักเรียน และเสนอผลการพิจารณาต่อผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อสั่งการ
- 6.3.2.4 คณะอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมสถานนักเรียน มีหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำแก่คณะกรรมการ นักเรียนในด้านการดำเนินการ และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่อาจารย์ที่ปรึกษามีอำนาจที่แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือยับยั้งการดำเนินงานใด ๆ ของคณะกรรมการนักเรียนตามความเห็นสมควร จริงอยู่แม้ว่าองค์ประกอบการทำงานของสถานนักเรียนจะประกอบด้วย นักเรียนเป็นผู้จัดดำเนินการทั้งสิ้น และมีอำนาจเต็มที่ในการจัดดำเนินการด้วยตนเอง ครูและผู้บริหารจำเป็นต้อง เข้าไปดูแล เพื่อไม่ให้เกิดการดำเนินงานของสถานนักเรียนผิดจุดประสงค์ไป หรือการปล่อยให้ นักเรียนมีอำนาจในการจัดการดำเนินการของตนเอง เมื่อนักเรียนยังไม่เข้าใจพอ โอกาสที่จะเกิดความขัดแย้งกับอำนาจบริหารของโรงเรียนย่อมมีมาก อันที่จริงอำนาจหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับสถานนักเรียนนั้นมากมาย เริ่มตั้งแต่เป็นผู้ออกประกาศ อนุมัติ จัดตั้ง ยุบ เลิก แต่งตั้ง ถอดถอน แก้ไข เปลี่ยนแปลง ยับยั้ง ฯลฯ กิจการทั้งปวงของสถานนักเรียน แม้ว่าสถานนักเรียนจะมีสิทธิและหน้าที่ที่กว้างขวางเพียงใด ก็จะมีขอบเขตอยู่ภายใต้ระเบียบ ข้อบังคับของโรงเรียน และอยู่

ภายใต้ดุลยพินิจของผู้บริหารสถานศึกษา สถานักเรียนจึงเป็นเพียงสถานการณ์จำลองด้านการปกครองที่โรงเรียนส่งเสริมให้จัดขึ้นเพื่อฝึกฝนและพัฒนาประชาธิปไตย

6.3.3 หลักการจัดสถานักเรียน มีดังนี้

6.3.3.1 ผู้บริหารควรพิจารณาแต่งตั้งครู อาจารย์ ที่มีความรู้ความสามารถ และมีความสนใจ ในงานสถานักเรียน ให้เป็นผู้ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของสถานักเรียน

6.3.3.2 ควรตั้งคณะกรรมการขึ้นชุดหนึ่ง ประกอบด้วย ฝ่ายนักเรียน ฝ่ายครูอาจารย์ และผู้บริหาร ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้ควรศึกษารูปแบบขององค์การสถานักเรียน แล้วเลือกรูปแบบ ที่เหมาะสม เพื่อดำเนินการจัดตั้งในโรงเรียนต่อไป

6.3.3.3 คณะกรรมการดังกล่าวทำการยกร่างธรรมนูญของสถานักเรียน ซึ่งในธรรมนูญ จะต้องประกอบด้วยมาตราหรือหัวข้อเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) คำนำ หรือความมุ่งหมายของการจัดตั้งสถานักเรียน
- 2) สมาชิกของสถานักเรียน
- 3) เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ
- 4) คณะกรรมการบริหาร
- 5) หน้าที่ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ
- 6) การประชุม
- 7) คณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ
- 8) อำนาจของสถานักเรียน
- 9) การแก้ไข ปรับปรุง กฎ ระเบียบต่าง ๆ
- 10) สิทธิในการยับยั้ง
- 11) การลงมติ

6.3.3.4. นำธรรมนูญเสนอเพื่อให้คณะนักเรียนลงมติรับรอง

6.3.3.5. ทำหน้าที่เลือกผู้แทนนักเรียนเข้าไปทำหน้าที่ต่าง ๆ ในสถานักเรียน เช่น หน้าที่ ประธาน รองประธาน เลขานุการ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายพัสดุ-การเงิน เป็นต้น วิธีเลือก โดยทั่วไปก็มักใช้วิธีการเลือกจากกลุ่มไฮมรุม เลือกจากชั้นเรียน หรือเลือกจากชมรมหรือ กลุ่มต่าง ๆ หรืออาจจะใช้วิธีต่าง ๆ เหล่านี้ประสมประสานกันได้

6.3.4 ลักษณะของสถานักเรียนที่ดี มีดังนี้

6.3.4.1 กำหนดอำนาจ หน้าที่ และขอบเขตของสภานักเรียนไว้ อย่างแน่ชัด ถ้าไม่กำหนด สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ไว้ให้แน่ชัด อาจเกิดความลำบากขึ้นในภายหลัง เช่น สภานักเรียนมีมติให้ หยุดเรียนเพิ่มจากที่กำหนดไว้ อันเป็นการก้าวล่วงอำนาจบริหาร ของโรงเรียน เป็นต้น สภา นักเรียนหลายแห่งต้องยกเลิกไป เพราะไม่ได้กำหนดอำนาจ หน้าที่ และขอบเขตไว้โดยแน่ชัด

6.3.4.2 การดำเนินงานของสภา เป็นไปโดยหลักการประชาธิปไตย อัน เป็นจุดหมาย ของสภานักเรียน มิใช่น้อยที่สภานักเรียนตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของนักเรียน ชั้นสูง ๆ ดังนั้น กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นก็เพื่อประโยชน์ของนักเรียนชั้นสูง ๆ เท่านั้น วิธี ป้องกันและช่วยได้คือ พยายามร่างธรรมนูญหรือข้อบังคับของสภานักเรียนให้รัดกุม ทำ ความเข้าใจกับนักเรียนถึงจุดหมาย ภาระหน้าที่ และอำนาจของสภานักเรียน และต้อง พยายามไม่เปิดโอกาสให้สภาอยู่ในอำนาจของนักเรียนกลุ่มหนึ่ง กลุ่มใด การให้อำนาจ ผู้บริหารยับยั้งมติของสภานักเรียนนั้นเป็นที่ปฏิบัติกันโดยทั่วไป ถ้าปรากฏว่าการดำเนินงาน ของสภานักเรียนเป็นไปโดยมิชอบหรือไม่สมควร

6.3.4.3 คณะครูเข้าใจจุดประสงค์และส่งเสริมกิจกรรมนี้ ครูใหญ่ต้อง ทำให้คณะครูเข้าใจว่า สภานักเรียนไม่ได้มีอำนาจเหนือคณะครู แต่จะเป็นส่วนที่ช่วยสื่อ ความรู้สึกของคณะนักเรียน ให้โรงเรียนหรือคณะครูได้ทราบ สิ่งที่จะต้องการให้นักเรียน และครูทราบอย่างชัดเจนก็คือ สภานักเรียนนั้นจะต้อง ไม่ก้าวล่วงหรือสอดแทรกการบริหารโรงเรียน สภานักเรียนมีสิทธิที่จะเสนอความคิด แต่ไม่มีอำนาจให้โรงเรียนต้อง ปฏิบัติตามข้อเสนอเหล่านั้น ในกรณีที่โรงเรียนไม่สามารถปฏิบัติ

6.3.4.4 สภานักเรียนถือเป็นเกียรติที่ได้มีส่วนช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนและ กระทำด้วยความเต็มใจ ด้วยเจตนาธรรมที่จะประสานและก่อให้เกิดความ เข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนและนักเรียน กิจกรรมต่าง ๆ ที่สภานักเรียนอาจจัดขึ้นมีดังนี้

- 1) การจัดทำหนังสือคู่มือนักเรียน โดยเฉพาะในตอนปฐมนิเทศ
- 2) ช่วยเหลือพิจารณาในการจัดตั้งชุมนุมต่าง ๆ
- 3) ช่วยหาเงินอุดหนุนกิจกรรมของชุมนุมต่าง ๆ
- 4) ช่วยทำหน้าที่เจ้าหน้าที่ติดต่อให้โรงเรียน จัดนักเรียนโตช่วยเหลือ

นักเรียนเล็ก

5) จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ให้นักเรียนมีส่วนร่วม เช่น การจัด ทัศนอาจรที่เป็น ประโยชน์ทางด้านการให้การศึกษา

6.3.5 หน้าที่ความรับผิดชอบของสถานักเรียน มีดังนี้

6.3.5.1 ลักษณะที่ให้สถานักเรียนมีอำนาจเต็มในประเด็นดังต่อไปนี้คือ จัดงานต้อนรับ คิษย์เก่า การจัดงานเลี้ยงส่งนักเรียนรุ่นพี่ การจัดงานสังคัม การจัดงานทำบุญ การจัดกิจกรรม พิเศษของสภา การจัดการเลือกตั้ง การจัดสถานที่เลือกตั้ง การจัดอบรมเรื่องผู้นำให้สมาชิก ที่สนใจ การวางโครงการการออกวารสาร การประกาศชมเชย และขอบคุณ การทำตู้รับฟังความ คิดเห็นนักเรียนด้านการดำเนินงานของสภา การประเมินผลกิจกรรมของสภา การออกข่าว กิจกรรมนักเรียนและแถลงการณ์ การจัดป้ายนิทรรศการ การปฐมนิเทศทำกิจกรรมต่าง ๆ

6.3.5.2 ลักษณะที่ให้สภามีอำนาจร่วมกับโรงเรียนเป็นบางส่วน ได้แก่ การประชุมอภิปราย การรักษาชื่อเสียงของโรงเรียน การจัดกีฬา การเลือกประธานเชียร์ การจัดชุมนุมต่าง ๆ การจัดสวัสดิการนักเรียน การทำตารางกิจกรรม การส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี การเป็น ผู้นำ การแต่งกองเชียร์ การฝึกมีวินัยในตนเอง การส่งเสริมสุขภาพอนามัย การส่งเสริม ความปลอดภัย การวางโครงการกิจกรรม การควบคุมกิจกรรม การวางแผนข้อวัสดุทำ กิจกรรมของชุมนุมต่าง ๆ การควบคุมการแข่งขัน การเชิญและต้อนรับผู้ปกครองนักเรียน การขอความร่วมมือจากหน่วยงานนอกโรงเรียน

6.3.5.3 ลักษณะที่สภาไม่ได้อำนาจเลย ได้แก่ การจ้างบุคลากรของโรงเรียนและการเลิกจ้าง การจ่ายเงินเดือนบุคลากร การควบคุมพนักงานและภารโรง การจัดหา ซ่อมแซม และ จำหน่ายวัสดุครุภัณฑ์ การจัดรถโรงเรียนและบริการ การกำหนดราคาอาหารกลางวัน การเปิด วิชาเรียน วิธีสอนของครูอาจารย์ การกำหนดเวลาเข้าเรียนและเลิกเรียน การกำหนดวันปิดวันเปิด ภาคเรียนเป็นกรณีพิเศษ ระเบียบวินัยนักเรียนและการลงโทษ การจัดหาที่พักนักเรียน การตัด เกรต การแนะแนว การรับสมัครนักเรียน การเก็บเงินโรงเรียน การทำนโยบายทุกชนิดของ โรงเรียน การแต่งกายของครูอาจารย์และเจ้าหน้าที่ การเงินโรงเรียนและการปกครองบุคลากร

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกิจการนักเรียน

7.1 งานวิจัยในประเทศ

การวิจัยการพัฒนาารูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศกนคร เขต 3 มีงานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกิจการนักเรียน ดังนี้

นาวิ กวีธำพรพ์ (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดทรงธรรม สังกัดเทศบาลเมืองพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า 1) ผลการศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดทรงธรรม สังกัดเทศบาลเมืองพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวม พบว่า ด้านงานประชาสัมพันธ์และวินัยนักเรียน มีระดับการปฏิบัติสูงสุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า (1) ด้านงานส่งเสริมสุขภาพอนามัยของนักเรียน พบว่า โรงเรียนมีการตรวจสุขภาพนักเรียนทุกชั้นเรียนเป็นประจำทุกปีมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับสูงสุด (2) ด้านงานแนะแนว พบว่า โรงเรียนมีการเชิญวิทยากรหรือบุคลากรภายนอกที่ประสบความสำเร็จในอาชีพต่าง ๆ มาร่วมในการแนะแนวมีระดับการปฏิบัติสูงสุด (3) ด้านงานส่งเสริมประชาสัมพันธ์และวินัยนักเรียน พบว่า โรงเรียนมีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี มีระดับการปฏิบัติสูงสุด 2) ผลการศึกษาปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดทรงธรรม สังกัดเทศบาลเมืองพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวม พบว่า ด้านงานแนะแนว มีระดับปัญหาสูงสุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า (1) ด้านงานส่งเสริมสุขภาพอนามัยของนักเรียนพบว่า โรงเรียนไม่มีการบันทึกลักษณะการเจ็บป่วยและสถิติจำนวนนักเรียนที่มาใช้บริการห้องพยาบาลไว้เป็นหลักฐานมีระดับปัญหาสูงสุด (2) ด้านงานแนะแนว พบว่า โรงเรียนขาดการจัดให้มีห้องหรือหน่วยบริการแนะแนวไว้เฉพาะอย่างเหมาะสมมีระดับปัญหาสูงสุด (3) ด้านงานประชาสัมพันธ์และวินัยนักเรียน พบว่า โรงเรียนขาดการจัดทำประกาศหรือคู่มือเพื่อให้นักเรียนได้ทราบและเข้าใจถึงกฎเกณฑ์ ข้อบังคับเกี่ยวกับระเบียบวินัยของโรงเรียน มีระดับปัญหาสูงสุด

กฤษณ์ จันทะวงศ์ (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา แนวปฏิบัติในการแก้ปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียน โรงเรียนนวมวิทย์ ฝ่ายมัธยม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า 1) ในการวางแผนการจัดกิจกรรม ควรมีการวางแผน การจัดสถานที่และงบประมาณให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน 2) การดำเนินการตามแผนการจัดกิจกรรม ควรมีการสนับสนุนในการจัดกิจกรรมอย่างเพียงพอให้แก่กิจกรรมและควรมีการจัดสถานที่หรือบรรยากาศที่เหมาะสมต่อการเรียนการสอนในกิจกรรมต่าง ๆ 3) การวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรม ควรจัดการนิเทศการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้เหมือนการนิเทศทั่วไป 4) การปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรม ควรนำผลการประเมินการจัด

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกด้านมาวิเคราะห์ความสำคัญเพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

อรพิมพ์ ชงไชย (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง 3) ปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี จำแนกตามขนาดโรงเรียนและระดับชั้น โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 4) แนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียน โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี มีแนวทางการพัฒนาทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการจัดบริการแนะแนว ด้านการจัดบริการห้องสมุด ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน ด้านงานปกครองและระเบียบวินัย และด้านการจัดบริการสุขภาพอนามัยนักเรียน

ดวงแก้ว จันทรสุต (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนคาทอลิก สังกัดฝ่ายการศึกษา อัครสังฆมณฑลกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า 1) ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนคาทอลิก สังกัดฝ่ายการศึกษา อัครสังฆมณฑลกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูตามตัวแปรเพศ วุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงานพบว่าไม่มีความแตกต่างกัน 3) ผลการศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของผู้บริหารและครู พบว่าปัญหาที่พบมากที่สุดในการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนคาทอลิก สังกัดฝ่ายการศึกษา อัครสังฆมณฑลกรุงเทพมหานคร คือ การควบคุมพฤติกรรมของนักเรียน ข้อเสนอแนะในการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนคาทอลิก สังกัดฝ่ายการศึกษา อัครสังฆมณฑลกรุงเทพมหานคร คือ การประสานความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง ควรจัดการอบรมให้ความรู้แก่ครูในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรและการพัฒนางานแนะแนว

พัทยาภรณ์ เปรมภิวังค์ (2554, หน้า 52-53) ได้ศึกษาการปฏิบัติงาน กิจการนักเรียนโรงเรียนแม่สะเรียง “บริพัตรศึกษา” จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการศึกษาพบว่า 1) ในด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรมจริยธรรม ส่งเสริมการปฏิบัติตามระเบียบวินัย เช่น การตรวจเครื่องแต่งกาย ทรงผม การเข้าแถวและระเบียบแถว

ของนักเรียน การสอดแทรกวินัยคุณธรรม จริยธรรมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และได้อบรมวินัย คุณธรรม จริยธรรม ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกศาสนาโดยไม่แบ่งแยก ควรจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานส่งเสริมพัฒนานักเรียนให้มีวินัย คุณธรรม จริยธรรมให้คณะครูเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ควรกำหนดบทบาทให้ความรู้แก่นักเรียน และปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง 2) ในด้านการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรจัดคาบโฮมรูม อย่างน้อย 1 คาบ/สัปดาห์ และจัดประชุมผู้ปกครองอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ควรจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในโรงเรียนให้น่าอยู่ ปลอดภัย มั่นคงหรือสงบสุข ให้นักเรียนที่เข้าร่วมแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเพื่อน

มลรัก ทุมแสง (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนากิจการนักเรียน โรงเรียนบ้านกุดสุ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพและปัญหาเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียน 1.1) สภาพการดำเนินงานกิจการนักเรียน โรงเรียนบ้านกุดสุ พบว่ามีกิจกรรมที่ดำเนินการอย่างหลากหลาย เช่น การดำเนินงานกิจกรรมนักเรียน มีการให้บริการกิจการนักเรียน มีการจัดการชุมนุมต่าง ๆ การจัดกิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด การจัดกิจกรรมอาสา การตรวจสอบและการดูแลการแต่งกายนักเรียน การตรวจสอบและดูแลทรงผมของนักเรียน มีการตรวจสอบและดูแลการเข้าเรียนตามกำหนดเวลา การส่งเสริมกิจกรรมพื้นฐาน 8 ประการ แต่ผลการดำเนินงานไม่ดีเท่าที่ควร เนื่องจากยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในการปฏิบัติงานกิจการ จึงส่งผลทำให้งานกิจการนักเรียนในโรงเรียนไม่ประสบผลสำเร็จ จะต้องมีการพัฒนาให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้นกว่านี้ 1.2) ปัญหาในการดำเนินงานกิจการนักเรียน พบว่า ผลการดำเนินงานกิจการนักเรียนไม่ดีเท่าที่ควร ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานกิจการนักเรียน ไม่มีความตระหนักในการปฏิบัติงานกิจการนักเรียนเท่าที่ควรผลการดำเนินงานไม่ค่อยดีเท่าที่ควร ครูได้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับกิจการนักเรียนน้อยและครูได้ศึกษาดูงานเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียนค่อนข้างน้อย 2) แนวทางการพัฒนากิจการนักเรียนโรงเรียนบ้านกุดสุ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ประกอบด้วย 2.1) การประชุมเชิงปฏิบัติการ 2.2) การศึกษาดูงาน 2.3) การจัดกิจกรรมพัฒนางานกิจการนักเรียน ทั้ง 3 ด้าน คือ การบริการสุขภาพนักเรียน การจัดกิจกรรมนักเรียน และการปกครองและเสริมสร้างระเบียบวินัย 2.4) การนิเทศ ติดตาม 3) ผลการพัฒนางานกิจการนักเรียน โรงเรียนบ้านกุดสุ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

สกลนคร เขต 1 พบว่า จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ พบว่า ครูได้รับความรู้ ความเข้าใจ ได้รับแนวทาง และมีความตระหนักในการดำเนินงานกิจการนักเรียนเป็นอย่างดี จาก การศึกษาดูงานโรงเรียนที่ดำเนินงานกิจการนักเรียนที่ประสบความสำเร็จ พบว่า ครูส่วนใหญ่ชอบโรงเรียนที่ไปศึกษาดูงานเพราะมีความเหมาะสม ทางโรงเรียนให้ความสำคัญต้อนรับ อำนวยความสะดวกเป็นอย่างดี การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนร่มรื่น ครูผู้รับผิดชอบ งานกิจการนักเรียนของโรงเรียนตัวอย่าง มีความรู้ความเข้าใจในงานกิจการนักเรียนเป็น อย่างดี สามารถตอบข้อซักถาม ข้อสงสัยได้ชัดเจน ทำให้คณะผู้ศึกษาดูงาน มีความรู้ ความเข้าใจและมีแนวทางในการจัดกิจกรรมพัฒนางานกิจการนักเรียนได้เป็นอย่างดี สามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับประโยชน์ใช้ในการปฏิบัติงานกิจการนักเรียน และจากการจัดกิจกรรมพัฒนางานกิจการนักเรียนทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ การบริการสุขภาพ นักเรียน การจัดกิจกรรมนักเรียน และการปกครองและเสริมสร้างระเบียบวินัย พบว่า ครู ผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนสามารถดำเนินงานกิจการนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปณิธิฤกษ์ดี เลิศล้ำ (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การบริหารกิจการนักเรียนกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ผลการศึกษาพบว่า 1) การบริหาร กิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านงานแนะแนว อยู่ในอันดับสูงสุด รองลงมาคือ ด้าน กิจการนักเรียน และด้านงานปกครอง ตามลำดับ 2) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ นักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยด้านมุ่งมั่นในการทำงาน อยู่ในอันดับสูงสุด รองลงมา คือ ด้านอยู่ อย่างพอเพียง และด้านใฝ่เรียนรู้ ตามลำดับ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารกิจการ นักเรียนกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 โดยรวมมีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวกอยู่ในระดับปาน กลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ข้อค้นพบจากการวิจัย คือ ผู้บริหาร สถานศึกษาต้องกำหนดนโยบายการบริหารกิจการนักเรียนให้สอดคล้องกับคุณลักษณะอัน พึงประสงค์ โดยการส่งเสริมแนะแนวทางให้นักเรียนได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้มี คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และปรับปรุงการมีส่วนร่วมของครูในการพัฒนาด้านกิจกรรม นักเรียนเพื่อให้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนทุกด้านสูงขึ้น

รัตนภรณ์ พลวัน (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพปัญหาการ บริหารงานกิจการนักเรียนในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ กลุ่ม 2 สังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพปัญหาการการบริหารงานกิจการนักเรียนใน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ กลุ่ม 2 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมและราย ด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับมากไปหาน้อยสามอันดับแรก ได้แก่ การจัด กิจกรรมนักเรียน รองลงมาคือ การรักษาระเบียบวินัยและความประพฤติของนักเรียน และการจัดบริการและสวัสดิการสุขภาพอนามัยตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบปัญหา การบริหารงานกิจการนักเรียนในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ กลุ่ม 2 สังกัดสำนัก บริหารงานการศึกษาพิเศษ จำแนกตามขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการ ทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานกิจการนักเรียนใน ประเทศสรุปได้ว่าการบริหารงานกิจการนักเรียน ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการ ปฏิบัติงานกิจการนักเรียน ไม่มีความตระหนักในการปฏิบัติงานกิจการนักเรียน ข้อเสนอ แนะ คือ ผู้บริหารควรมีการกำหนดนโยบายการบริหารกิจการนักเรียนที่ชัดเจน มีการ ประสานความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง จัดการอบรมให้ความรู้แก่ครูใน การจัดกิจกรรม เพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้าใจตรงกัน

7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 3 มีงานวิจัยต่างประเทศที่ เกี่ยวข้องกับการบริหารกิจการนักเรียน ดังนี้

ดูอัน (Doohan, 1969, pp. 2146-A) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมในด้าน ปัญหาและการออกประเมินผลการกิจกรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษา 4 แห่ง ในรัฐเมน (Maine) สหรัฐอเมริกา ผลการศึกษาพบว่า ครูที่ปรึกษากิจกรรมมีไม่เพียงพอ การ ประสานงานกับโรงเรียน และหน่วยงานของชุมชนที่เข้าร่วมมีจำนวนน้อย การเปลี่ยนแปลง ของสังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้มีช่องว่างระหว่างวัยผู้ใหญ่และวัยรุ่น เวลาใน การจัดกิจกรรมส่วนมากใช้เวลาในการเรียนมีนักเรียนบางส่วนไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรม ได้ เพราะใช้เวลาเกือบทั้งหมดเคร่งเครียดอยู่กับการเรียน มีปัญหาในเรื่องช่วงเวลาที่ใช้ทำ กิจกรรม ด้วยเหตุนี้ผู้บริหารจึงมักตระหนักพยายามปรับปรุงเวลาในการจัดกิจกรรมเพื่อให้

นักเรียนทุกคนได้เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน

ดิซฮานี (Dzivhani, 2002, p 842) ได้ศึกษาบทบาทของระเบียบวินัยที่มีต่อการจัดการในโรงเรียนและห้องเรียน ผลการศึกษาพบว่า เกิดจากระบบการจัดการของโรงเรียนที่ดี นโยบาย สภาพห้องเรียน บทบาทของครู คณะกรรมการบริหารโรงเรียน ตัวแทนของนักเรียน และกฎระเบียบวินัยที่กำหนดให้ ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับความเป็นแบบอย่างที่ดีของคณะกรรมการบริหารโรงเรียน ล้วนเป็นองค์ประกอบต่อการรักษากฎระเบียบวินัยของโรงเรียนประการสำคัญ คือ ได้รับความร่วมมือของนักเรียนและผู้ปกครองจึงประสบความสำเร็จได้

ฮอว์ลเวย์ (Holloway, 2002, Online) ได้ศึกษากิจกรรมนอกหลักสูตรและการสร้างแรงจูงใจของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า เหตุผลที่ทำให้กิจกรรมนอกหลักสูตรดึงดูดความสนใจของนักเรียน มาจากการมีส่วนร่วมของนักเรียนประถมศึกษา หลังจากการเรียนการสอน พบว่า กิจกรรมนอกหลักสูตรสามารถสร้างรายได้ให้แก่ นักเรียน และพร้อมทั้งได้เรียนรู้ประสบการณ์ การทำกิจกรรมนอกหลักสูตรทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ เสริมสร้างทักษะการมีส่วนร่วมในสังคม ผลที่เกิดจากการเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตร พบว่า เด็กที่เข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตรที่เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ จะทำให้เด็กเกิดทัศนคติที่ดีต่อวิทยาศาสตร์ด้วย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานกิจการนักเรียนในต่างประเทศ สรุปได้ว่า ปัญหาที่พบคือครูที่ปรึกษากิจกรรมมีไม่เพียงพอการประสานงานกับโรงเรียน และหน่วยงานของชุมชนที่เข้าร่วมมีจำนวนน้อย การเปลี่ยนแปลงของสังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารควรตระหนักพยายามปรับปรุงเวลาในการจัดกิจกรรม เพื่อให้ นักเรียนทุกคนได้เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน ตลอดจนประสานงานกับทุกฝ่าย